

Hopslagningar ger mer driv

Kunniga instruktörer ur egna led klarar utbildningen i C-skydd i Örebro län. ▶ 5

Löjtnant Jansson övar med mic:aarna

Blivande kaptener tränar tillsammans med hemvärv i Stockholm. ▶ 19

Het semester för Umeå

Största skogsbranden på 30 år släcks med hjälp av 400 hvsoldater. ▶ 25

Omtyckt lärare jobbar vidare

– Hemvärvnet har en självskriven plats i svenska försvaret, anser Walter Pella. ▶ 26

Hemvärvnet 5 2003

**Hemvärvnet
överlever på kvalité**

Annons
Military shop
90 x131
4-färg

**Har du besökt AGO:s
hemvärnsshop?**

Butiken med hemvärnsprylar finner du på nätet genom att gå in på hemvärnets sajt: www.hemvarnet.mil.se
Klicka på snabbvalet till höger och butiksdörren öppnas!

Jacka, fleecetröja, keps och bag m/större är de artiklar som tills vidare marknadsförs.

Alla är snygga och signalerar hemvärn.

Den stora svarta bagen är i exakt samma utförande som Försvarsmaktens nya gröna bärsäck 2000 och kan även bäras som ryggsäck.

Välkommen in!

AGO reklam
08-563 033 00

Annons
Aerotec
hTelub AB
185 x131
4-färg

Tankar inför tinget

RUBRIKEN KAN ge olika associationer för en läsare. I skrivande stund slutförs alla förberedelser inför stundande riks-hemvärnning som ska genomföras den 7 till 9 november i Revinge. Alla motioner som skickats in har nu behandlats av rikshemvärnsrådet och är utskickade till delegaterna. Motionerna finns även att läsa på vår hemsida. Mycket arbete kvarstår men jag vill redan nu tacka er alla för ert engagemang som leder till att hemvänet tuffar på framåt. Jag ser fram emot tinget för att möta alla delegaterna och höra såväl vår försvarsminister, vår överbefälhavare och chefen för grundorganisationssledningen redovisa sin syn på hemvärens utveckling.

En stor fråga på tinget blir namnbyte av hemvärn till – ja, vad? Min bestämda uppfattning är att det är dags att byta namn på hemvänet. Minna motiv för detta är att våra uppgifter är förändrade och kommer att förändras från ett lokalt förankrat hemvärn till ett nationellt förband med många olika förmågor. Min uppfattning är att vi först ska **säga ja till att byta namn** för att därefter i annan ordning diskutera själva namnet. Gör vi det i motsatt följd är risken stor att vi hamnar i en orddiskussion som väldigt lätt kan leda fel.

I oktober genomfördes ett möte mellan samtliga militärdistriktschefer och överbefälhavaren där genomförandet av hemvänet efter 2004 beslystes. Min slutsats efter mötet är att vi alla till-sammans lyfter fram kvalitet och förbättrade övningar som ger resultat i form av bättre förband, bättre verksamhet och en positiv förbandsutveckling. Utvecklingen och uppsättandet av insatsplotonerna går framåt på ett bra sätt över hela landet. Min bedömning är att samtliga insatsplotoner kan vara organiserade senast 2005 med rätt kvalitet.

FORTFARANDE finns det brister i delta-gande och uppfyllnad av många förband som ställer tuffa krav på oss alla i det fortsatta arbetet. Mitt budskap är tydligt – satsa på dem som fullföljer sitt kontrakt, ta tag i de kamrater som ej når uppsatt tid, avveckla dem som ej genomför någon tid utan giltigt skäl. Vi kan inte lura oss själva längre. För mig är det en självklarhet att en hemvärnssoldat som har vapen ute ska genomföra basutbildning, uppvisa vapenförmåga och genomföra kontrakterad tid.

Uppfyllnaden av soldater från våra avtalsorganisationer har också brister. Av detta skäl genomförs en ordförandekonferens med syfte att

tydliggöra vårt gemensamma ansvar att skapa förutsättningar för ett bra resultat. Jag tycker det är bra att våra förband kompletteras med personal från våra broder- och systerorganisationer. Det är viktigt att våra attityder är öppna men vi behöver också ställa krav på kompetens. Det är också viktigt att vid övningsplanering och genomförande säkerställa att vi kan öva till-sammans så vi ser effekt av varandras kompetenser. Vårt system bygger på frivillighet, vilket kan innebära tillfälliga svackor i rekrytering som ger tomma befattningar. När så sker måste vi vara pragmatiska och tillsätta den bäst lämpade som uppfyller kraven och som är villig. Detta kan medföra att en hemvärnssoldat har en befattnings som normalt ska bemannas av någon av våra avtalsorganisationer under viss tid. Målet ska dock vara att den ska tillsättas av rätt organisation. Är detta mål ej möjligt ska vi ändra på be-manningsansvaret.

IN FÖR TINGET kan också ha en annan betydelse. I dagarna pågår planeringen av Försvarsmaktens utveckling i ett högt tempo. Arbetet är svårt, då Försvarsmakten och dess verksamhet ska beskrivas på fyra olika ekonomiska nivåer. Obberoende av alternativ ställs det krav på förbandsnedläggning och nyttänkande inom alla områden. Regering och riksdag kräver att FM ska ha förmåga att genomföra väpnad strid. Vår utveckling av hemvänet är i rätt riktning. Vår omställning till förband med differen-tierade förmågor är efterfrågad. Däremot kommer man att analysera vilken styrka och uppgift hemvänet ska ha i de olika ekonomiska nivåerna – precis som alla andra förbandstyper. Hemvärns- och frivilligutbildning är också beroende av FM grundorganisation vilket kan leda till krav på förändringar av hemvärens utbildnings-system. Processen har startat och landar först om ett år. Jag är övertygad om att även hemvänet påverkas. Jag återkommer till detta i senare nummer. Engagera dig gärna i diskussionen om hemvärens framtid på det lokala eller centrala planet!

Jag har tidigare sagt att mina slutsatser efter detta års inspektioner och chefsbesök är att vi är på rätt väg inom alla områden. Ni kämpar på ett bra sätt, ibland i motvind och ibland i medvind men summan är att vi går framåt i rätt riktning. Jag känner att fler och fler kliver på täget.

FOTO: ANDERS KÄMPE

"Mycket arbete kvar-står men jag vill redan nu tacka er alla för ert engagemang som leder till att hemvänet tuffar på framåt."

ANDERS LINDSTRÖM
Rikshemvärnschef

Het höst i försvaret

FOTO: ANDERS KÄMPE

R EGERINGEN kom i oktober med en så kallad kompletterande inriktning för försvarsbeslutet. Enligt överbefälhavaren är den "på viktiga punkter oklar eller svårtolkad". Militära insatser mot terrorism finns något överraskande inte med. Däremot ska Sverige tydliggen kunna skicka trupp var som helst i världen, inte bara i Europa och dess närlhet. Försvaret av Sverige prioriteras ned. Istället avdelas vissa resurser för att kunna bygga upp ett försvar mot mer omfattande hot i en avlägsen framtid – den så kallade återtagningen.

En huvuduppgift är fortfarande att försvara Sverige mot väpnat angrepp. Men i den strategiska paus vi är inne i är det mera en formsak. Försvarsutskottets egen utredare, Jörgen Thulstrup, meddelar att uppbyggnaden av det nya insatsförsvaret har misslyckats. De fyra brigaderna kan inte sättas ihop i tid, stadsskyttebataljonerna kan inte lösa sina uppgifter. Thulstrup är också kritisk mot att kunskaperna om försvaret på högsta nivå är otillräckliga. Regeringskansliet skriver propositionstexter på underlag som de inte förstår och försvarsutskottet har inte förmåga att ifrågasätta realismen i planeringen.

EN VISS NERVOSITET i relationerna mellan ÖB och försvarspolitiker kan märkas. Ledamoten av försvarsutskottet Lars Ångström (mp) "saknar grundläggande insikter om både försvaret och statsbudget-

ten", skriver ÖB i en kommentar till Ångströms påstående att Försvarsmakten misskött ekonomin.

Faktum är att försvarsbesluten har varit underfinansierade från början och frågan är nu om politikerna är redo att släppa till de medel som krävs för att fullfölja beslutens om insatsförsvaret och förverkliga det nätverksbaserade försvaret, NBF.

Får man tro ett pressmeddelande från högkvarteret är utvecklingsarbetet mot ett nätverksbaserat försvar realistiskt och på rätt väg. Direkt motsatt uppfattning har försvarsforskan Johan Thunberger. "NBF är bara teorier. Alla pengar som ska gå till NBF är uppbindna med beställningar av vapen som ska gå till förband som aldrig kommer att sättas upp".

DEN SVENSKA FÖRSVARSPOLITIKEN är ett nästan obegripligt sammensurium. Vi har en bristfällig försvarskraft. Men vi ska inte bli medlemmar i vare sig Nato eller något europeiskt gemensamt försvar med ömsesidiga försvarsgarantier, har vår statsminister sagt. Inte undra på att försvarsfrågan förvirrar väljarna. Bland de anställda finns massor av åsikter, men tyvärr råder. "I Försvarsmakten nickar alla och säger ingenting ... Vi visar upp en falsk fasad för att vi är rädda att bli av med jobbet, bli omplacerade eller utfrysta på jobbet", skriver löjtnant Johan Modigh vid Livgardet i senaste numret av Arménnytt.

Det kanske är en folkomröstning om det nationella försvaret som krävs för att få upp frågan på den politiska dagordningen och höja kunskapsnivån hos svenska folket.

ULF IVARSSON
chefredaktör

Omslagsbild.

FOTO: ANDERS KÄMPE

5 Örebro

Nollorna är förbrukade. Det är bättre att satsa på dem som är aktiva.

8 Värmland

Glada värländningar tror på tillväxt.

11 Hemvärnsnytt

HBR riskerar att förlora anslagen.

16 Nijmegenmarschen

Lär av de mer rutinerade.

20 Bilden

25 Branden i norr

Hemvärnets insats var ovärdeleg.

26 Porträttet

28 Rekrytering

Nyproducerade filmer ger draghjälp.

30 Kultur

32 Landet runt

34 Debatt

"Säkerhetspolitiken är naiv."

TIDSKRIFTEN HEMVÄRNET PÅ INTERNET: www.hemvarnet.mil.se/hemvarnet/

Hemvärnet

Nummer 5. November 2003. Årgång 63

Tidskrift

för allmänna hemvärnet
och driftvärnet

Besöksadress

Lidingövägen 28
Stockholm

Postadress

Tidskriften Hemvärnet,
107 85 Stockholm
Tel: 08-788 75 00
Fax: 08-664 57 90

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Ulf Ivarsson
Tel: 08-788 97 38. E-post: hvtidningen@swipnet.se

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink
Redaktionsassistent: Pia-Lena Jansson
Tel: 08-788 97 15.

E-post: pia-lena.jansson@pub.mil.se

Grafisk form: Barbro Forsberg

Tel: 08-669 66 60. E-post: barbro.forsberg@bazaar.se

PRENUMERATION Helår/6 nr: 150:-
Postgiro: 456177-5. Bankgiro: 726-9764

ANNONSER

Bengtsson & Sundström Media
Tel: 08-10 39 20. Fax: 10 39 15
E-post: marcus.svinhufvud@bs-media.se

UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manus- och annonsstopp	Utkommer
6/03	17 november	19 december
1/04	19 januari	27 februari
2/04	5 mars	16 april

TS-kontrollerad upplaga 2002: 73 500 ex
Tryck: Color Print Dalarna, 2003

För icke beställt material ansvaras inte. Författarna till insända artiklar förutsätts godkänna att texter och bilder läggs ut på tidningens hemsida.

Hopslagningar ger mer driv

Hemvärvet i Örebro län söker sin nya roll och det är driv i den nyskapade Sannahedsbataljonen.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Det har varit lite gnälligt men nu har vi "bra tillsammans och roligt". Hela staben skrattar när chefen för Bergslagens hemvärnsbataljon, reservaren Lars Svensson berättar om hur han ser på samgåendet mellan Nora och Lindesbergs bataljoner. Vi sitter på neutral mark – Örjansgården i Hällefors. I kommunen bor det bara 6,7 personer per kvadratkilometer. Alltså förvånar det inte att stabslottorna Camilla Ekström, Gun Filipsson och Carin Gustafsson i Västra kompaniet med en mun ropar "mera folk!" när Hemvärvet frågar vad de önskar mest. Det är framförallt avtalspersonalen som sviktar och särskilt när det gäller sjukvård och förplägnad får man improvisera i Bergslagsbataljonen.

– Läget är nästintill katastrofalt. Kvalitén i sjukvården har visserligen ökat, men den längre utbildningen avskräcker folk, säger Lena Larsson, sjukvårdsbefäl och utbildningsledare för Röda korset i mellersta regionen.

Hur detta ska lösas är väl inte helt klart i alla detaljer. Ändå finns en framåtända och faktiskt råder just nu jämvikt mellan avgångar och nyrekrytering totalt sett.

Vill göra om

Ett uppskattat grepp är "övningsploton Bergslagen", som äntligen ger cheferna en chans att agera med fulltalig trupp.

– Jag var riktigt arg på mig själv när jag kom hem. Vi gjorde pinsamma fel. Senare förstod jag hur nyttigt det är att träna på att leda och att lära av misstagen. Jag vill göra om detta, säger fänrik Tommy Mäkinen och skickar sen iväg en grupp med fyra (!) hundekipage.

Gun Filipsson har varit med sen 1986 och får fortfarande ut mycket av hemvärvet även om hon är lite skeptisk till den alltmer militära stilens.

Här framrycker vad som kanske ska bli Livregementets grenadjärgrupps första insatspluton.

– Det känns meningsfullt trots att leden glesnat och svårigheten att intressera unga tjejer.

Lars Svensson månar om sina äldre medarbetare:

– Vi måste ha respekt för dem och inte skrämma livet ur folk med baskrar, namnbyte och insatsplutoner.

Repliken kommer blixtsnabbt från riks-hemvärvschefen:

– Det gamla hemvärnskonceptet håller inte. Vi kommer aldrig att få ett tillstånd i Försvarsmakten där vi skyndar långsamt.

Tror på balans

I Örebro hemvärnsbataljon tror personalbefälet Lars Holmberg på balans 2005. Av hela den jättelika pott som nu blir av med sina krigsplaceringar får Örebro län 5 700 namn att bearbeta.

– Vi klarar oss om vi får in mellan en och tre procent, säger löjtnant Anders Larsson, som har hand om rekryteringen. Till rikshemvärvschefens besök kom inte många, men annars har förbandet ett järngäng som över hur mycket som helst.

– Det gäller att värda den kärnan så att den slår rot och bär frukt, säger Jens Stellansson, före detta yrkesofficer och skrättar lite åt sin egen poesi.

Jens anser att nollorna är förbrukade. De har upplevt att man kan leva utan hemvärvet. Det är den mer eller mindre aktiva delen som ska bearbetas.

På Slättens övningsfält träffar vi Bo-Inge Karlsson, kvartermästare i Örebro södra. Verkligheten har förvandlat hans kokgrupp till bataljonskök. Det är bemannat med ett par yngre förplägnadslottor som tröttnade på ensamheten i sina kompa-

Camilla Ekström, Gun Filipsson (chef) och Carin Gustafsson trivs i Västra kompanistaben, Bergslagsbataljonen.

Passet avslutas med en lätt språngmarsch i C-värtskeskyddet.

Efter att ha varit gruppchef i åtta år tyckte Mikael Tam i Örebro södra att det var dags att växla till koket.

nier och några hemvärnssoldater. En av dem är Mikael Tam.

– Jag är 40 år och har varit gruppchef i åtta. Tycker att jag gjort mitt i stridande befattning. Det här är lika kul säger Mikael och svingar sig upp i traktorn som drar kokkärran.

Den gamla grå Volvon har släpat många cykeltolkande repsoldater, men är nu privatägd. Bo-Inge hyrde den till övningen.

Växer in

Drygt fem minuter behövde Joakim Berg för att skyddsvisitera kollegan Folke Tärnvist innan han vågade lämna över honom till polisen.

– Omhändertagna personer ska kontrolleras. Om de misstänks för brott som kan ge fängelse på straffskalan får de hållas i sex timmar, påminner Joakim.

Han var säkerhets- och underrättelsebefäl i sitt gamla förband – Vintrosa – och övar nu för andra gången i Örebro södra. Det gäller också Folke och båda vill växa in i gänget innan de fortsätter som befäl.

Sjukvårdsgruppchefen Pia Höglund har på samtalet:

– Den sociala samvaron är mycket viktig. När jag kommer hem saknar jag gemenskapen. Jag var flyglotta förut och trodde att hemvänet var gubbar med ölburkar, men så är det ju inte alls. Jag älskar det här livet, utbrister Pia.

Samlas under en hatt

I våras invigdes en helt ny hemvärnsbataljon, med det militärhistoriskt välklingande namnet Sannahed. Händelsen är krönet på en flerårig process där hemvärnsförband från hela södra Närke samlas under en hatt, Owe Holgerssons.

Owe är långtradarchauffören som gått den långa vägen i hemvänet och innan vi fick veta det kunde vi ha slagit oss i backen på att det var en tidigare yrkesofficer som redovisade. Arne Björklund heter hans personalofficer:

– Huvudsaken är att ta väl hand om de nyantagna. Kamratskapet är viktigt, då kommer de igen. Rekrytera med kunskap – vi har anlitat en skådespelare för att lära oss rätt kroppsspråk och på vilket avstånd man ska ta upp diskussionen.

Sannahed har startat med stationssystem för övningar vilket slagit mycket väl ut. Man kombinerar hjärta-lungräddning för alla med några andra moment. Kompanierna ansvarar för varsin station. Skydd mot kemiska stridsmedel tränas denna dag med Åke Teljå och Staffan Ros-

lund från Kumla hemvärnskompani som instruktörer.

Åke demonstrerar innehållet i indikeringsväcka 90. Där finns både den moderna enzymbrickan för nervgas och det urgamla glasröret för senapsgas – som ska brytas av, pumpas luft igenom, värmas och framkallas.

– En enzymbricka även för senapsgas är under konstruktion, tröstar Åke de klenetrogna åskådarna.

Uniformen tål inte mycket och det är därför nödvändigt att snabbt skapa en barriär mellan sig och den livsfarliga substansen med hjälp av C-värtskeskyddet.

– Framförallt gäller att se till att alla behärskar sitt personliga skydd, säger Staffan Roslund.

– En väldigt bra repetition, tycker Tor Leif Öhrling, medan han kämpar med plastpåsarna.

Tor Leif jobbar som materielanskaffare på ett verkstadsföretag och ingår även i en beredskapsstyrka.

– Vi har gjort en hel del eftersök och hitat folk levande, det är en härlig känsla.

Återsken av forna dagar

Tivedsbataljonen ingår numera i Sannahed. Det har fungerat bra tack vare att vi övat ihop tidigare, anser Roland Degerfeldt, ännu i något år chef för Askersund-Laxå kompani.

– Övningarna blir effektivare och bättre. Det finns ett driv i Sannahed.

Av de en gång så omfattande hemvärnen i Karlskoga och Degerfors återstår i dag inte mycket, även om det sammanslagna förbandet bär det imponerande namnet Stridsgrupp Möckeln. Sedan några år tillbaka finns inte heller Bofors hemvärnsartilleri. En handfull därifrån sökte sig till övriga kompanier när pjäserna – 10,5 centimeters haubits m 40 – skrotades.

– Ledningen tänkers säkert rätt om framtiden, fast vi äldre känner oss ändå beklämda av utvecklingen, säger stridsgruppchefen och artilleristen Håkan Resare.

Ett återsken av forna dagar är att staben sitter i ett atombombssäkert bergrum.

På pluskontot står också att Röda korset har full organisation. Lottor, hundförrare och bilkåriseter finns det också skapligt med. Fina lokaler och skjutfält 24 timmar om dygnet får hemvänet låna av Bofors.

– Det svåra är hur vi ska motivera folk att gå med när signalerna uppifrån säger att försvaret inte behövs. Många har vän-

tat på att få gå med i insatsplutonen. Tills vidare kan de åka till Örebro och träna, säger Peter Karlsson, ställföreträdande plutonchef.

Chefen för Livregementets grenadjärgrupp Ulf Södersten lägger nu spontant handen på Peters axel och säger:

– Den första januari 2005 ska du bli kompanichef här i Karlskoga, vänj dig vid tanken.

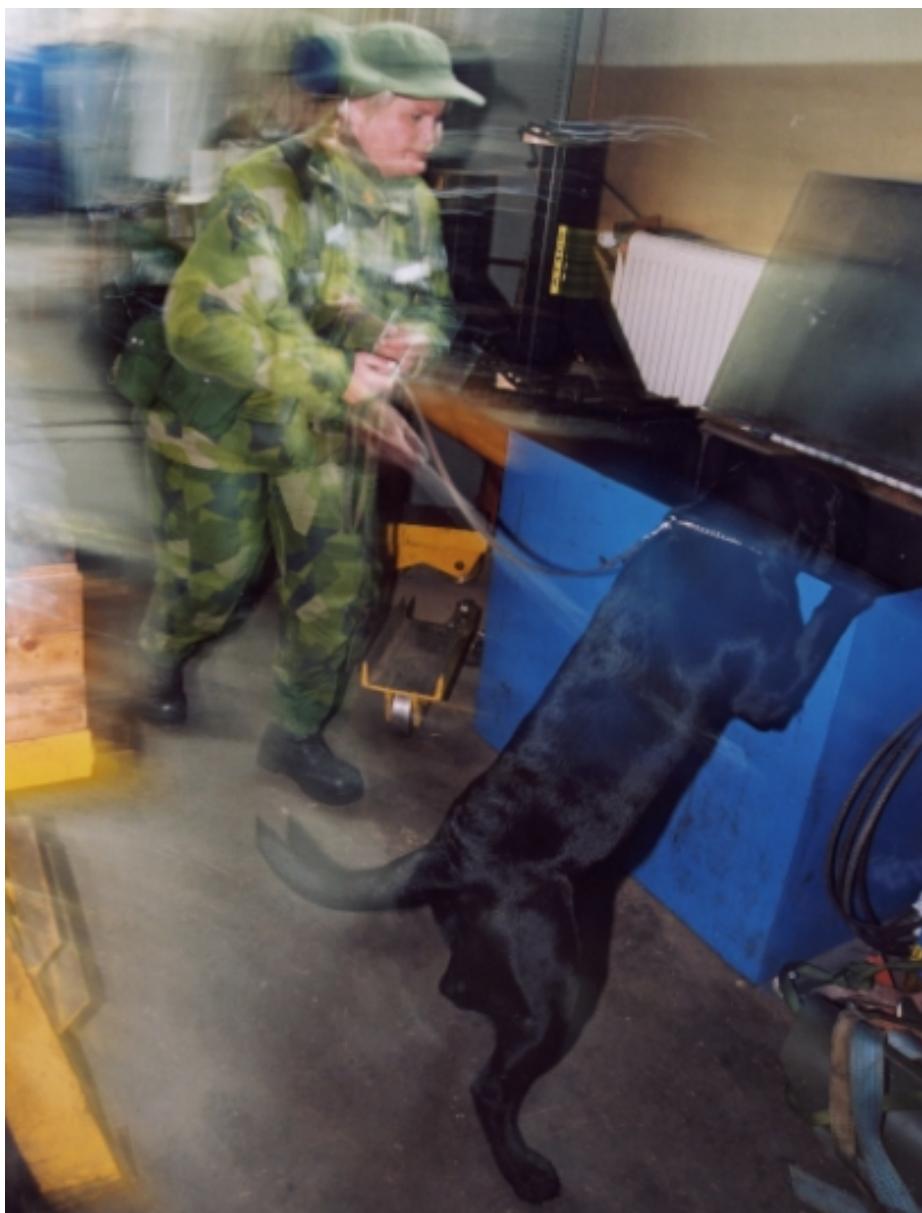
Trolleri i verkstaden

Stor show – rena trolleriet – bjöd hundförfarna på. De låt labradoren Abbe söka efter nio förparerade föremål i en mörk verkstad. Fast vittringen av mänskliga måste ha varit ytterst svag, nosade Abbe fram föremålen ett efter ett under föraren Eva Merkells jubelrop.

– En oerhört duktig och metodisk hund, säger Per Gren, hundtjänstbefäl.

Hundekipagen har tydligt inte fått det bemötande de förtjänar av hemvärnssoldaterna. Per Gren är dock självkritisk:

– Det beror på ovana från båda håll. Likaväl som de bör lära sig att använda oss måste vi lära oss mer om den stridstekniska biten. ■

Labradoren Abbe gör ett lyckat eftersök av föremål i verkstan på Bofors skjutfält. Matte Eva Merkell belönar med godis och kramar.

FAKTA Livregementets grenadjärgrupp

I Närke mobiliserade en gång 36 000 man, nu är det 1800 hemvärnssoldater som snabbt kan ställas på krigsfot om något händer. Regementet är helt utrymt – Livregementets grenadjärgrupp håller istället till i en företagsby i stadsdelen Vivalia.

Gruppen befolkas av idel före detta I 3-officerare och chefen, överstelöjtnant Ulf Södersten, ser inga problem att få tag i nytt folk efter dem som snart slutar med särskild pension.

Flera officerare med den vita passpoalen i båtmossan har även gått in på nyckelposter i hemvänet.

Målet är att 50 procent av hemvärnssoldaterna ska göra sina kontrakt och 90 procent delta vid något tillfälle under året. Till stor del är den nya krigsorganisationen redan intagen och befälsbytena un-

danstökade. År 2005 ska 80 procent av befattningsarna vara uppfyllda, tror Ulf Södersten.

Från och med den 1 januari 2003 består hemvänet i Örebro län av tre bataljoner, Bergslagen i norr, Örebro i mitten och Sannahed i syd samt en hemvärnsstridsgrupp i väster. Många inaktiva har rentsats ut och det är förbandscheferna som avgör hur länge "nollorna" ska vara kvar.

Arbetet med "Utbildningsidé 2000" gav en bank av övningsmallar som förenklar för instruktörerna. Hela 70 instruktörer på allt från skyddsvakt till fältarbeten finns i hemvänetts egna led. Därför räcker de yrkesofficerare som jobbar på gruppen – några andra finns för övrigt inte.

De avtalsorganisationer som sysslar med hundar och fordon rekryterar "så det

bara visslar om det". Fina verkstadslokaler tvärs över gatan i Vivalia blev ett lyft för Frivilliga motorcykelkåren. Ett bekymmer är dock bristen på trafikinspektörer som kan examinera förarna. För lottorna är trenden vikande. Det har hänt att unga lottor bytt organisation mitt under sin totalförsvarsutbildning.

Speciellt för hemvänet i Örebro län är den 210 man starka beredskapsstyrka som sattes upp under slutet av 1990-talet som följd av en utredning inom polisen. Den har i första hand militära uppgifter men sätts även in i eftersök och vid skogsbränder. Insatser görs cirka tio gånger om året. Styrkan var först i hemvänet att använda sig av moderna metoder för att leta efter vilsegångna, berättar major Hans Berggren.

Värmland tror på vändning

*Svenska modellen är tydlig i Värmland.
Förbanden är en härlig blandning av moget folk och yngre stridisar.*

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Efter en del gruff har Sven-Åke Modin lyckats få ekshäringar och hagforsbor att samsas i den nya Bergslagens hemvärnsbataljon. Sven-Åke är den pensionerade överstelöjtnanten från Värmlands regemente som tog på sig den grannlaga uppgiften att skapa ett förband av lokalpatrioter från två olika älvdalar.

Läget är ganska gott men några molnsyns på himlen: Det går inte att omgruppera fältmässigt i personbilar; hos lottarna sker ingen föryngring.

– För två år sedan var jag pessimistisk. Nu har vi i varje kompani entusiastiska platonchefer som drar till sig likasinnade. Därför kommer fler kommer in än som lämnar, säger Sven-Åke Modin.

Anfallet får godkänt

Ett anfall med Älvdalskompaniet som tideningen Hemvänet bevitnar på Horssjön får godkänt av förbandsinstruktören. Soldaterna verkar skapligt samövade. Halva gänget gör sina kontrakt, bekräftar kompanichefen Göran Larsson. Hangillar omdaningen av hemvänet:

– Statusen stiger med namnbyte och basker, det nya stuket attraherar. Kvaliteten är bra, här i Värmland står också humorn i högsetet.

Mindre glada var dock sjukvårdarna som inte fick något att göra under striden.

– Hittills har inget hänt, säger Britta Persson och låter arg. Vi är styvmoderligt behandlade, glöms bort i kallelserna och är inte med i gemenskapen.

Kompisarna Thomas Miller och Jarmo Nikkarikoski nyanserar med att det blivit lite bättre. Vi får bra utbildning i Kristinehamn och ger inte upp, säger de.

– Med den personalomsättning vi har i hemvänet kan vi öva på det gamla sättet

i 50 år utan att komma ur fläcken. Därför måste vi ha en bas av personlig färdighet, men också öva förbandsvis. Svaret på detta är differentiering som därför är en bra idé, säger Lars-Erik Sundin, platonchef i Karlstads kompani, Tingvalla hemvärnsbataljon.

Större ansvar

Kompetensen på befälen har förbättrats. De fungerar mer och mer som instruktörer.

– Javisst, platoncheferna får ta större ansvar och det är möjligt genom den föryngring som sker, säger Henrik Olsson. Han tillträdde som chef för Apertins kompani vid årsskiftet.

– Jag vet vad jag ger mig in på. Som före detta ungdomsledare är jag van vid att jobba gratis.

– Vi är nog vid gränsen för vad man kan begära av ideellt arbetande männskor, varnar bataljonschefen Charlie Skoghäll. Han är en av de få av de aktiva bataljonscheferna i dag som är sprungna ur rörelsen.

Fram till i slutet av 1980-talet utvecklades hemvänet långsamt.

– Kraven var mycket lägre förr. Till kretschef valdes den äldste hemvärnschefen och han gjorde inte mycket mer än åkte runt på middagar.

Kring sigrar Charlie samlat duktigt folk, flera före detta yrkesofficerare och som NBC-befäl Jan Gustafsson, räddningsverkets expert på konstgjorda hundnosar för minletning.

Tingvalla drar också nytta av ett team instruktörer från Hemvärnsbefälets riksförbund som kuskar runt i Värmland.

– Jag ser ljust på framtiden, avrundar Charlie Skoghäll.

Hans efterträdare är majoren Ove Stenfeldt.

– Jag har känt till hemvänet sen 1980-talet. Då var det en skrämmande låg nivå, nu har skillnaderna utjämnats. I hemvänet är den svenska modellen tydlig – äldre mogna och yngre tuffare om vartannat.

Oves högsta prioritet blir att rekrytera och värla om cheferna så att de klarar konflikten med familj och andra intressen.

– Jag kommer att gå försiktigt fram.

Lierar sig med hemvänet

Ständiga neddragningar har försvagat gränsskyddet mot Norge – det får vi klart för oss när Keith Einarsson från Västsvenska tullregionen berättar om sin vardag. Vi sitter i tullstationen i Hän och i garage till genomsöker en hundpatrull just en bil i jakt på knark. När tullstationen i Idre dras in kommer Sverige inte att ha några tullare alls mellan Eda och Storlien. På sträckan finns 50 farbara gränsövergångar.

– Hemvänet samövar med oss. De kollar småvägar och rapporterar misstänkta fordon. Tullen ger hemvänet riklinjer för vad som ska observeras och prioriteras men tar naturligtvis själva hand om all myndighetsutövning.

Men det är alltså frågan om skarpa öv-

ningariytövervakning, samband och rapportering som Nordmarkens hemvärnskompani ägnar sig åt.

—En nattvandrare undrade varför vi sitter vid en vägkant halv tre på lördagsnatten, men detta engagerar oss, säger ställföreträdande kompanichefen Sven Hult.

Bra drag hos lottorna

Nordmarkens hemvärnsbataljon i Årjäng har bra drag i rekryteringen av lottor till förplägnadstjänst. Det visar sig att flera av dem bor på samma gata som gruppchefen Katarina Karlsson och vips har vi fått en förklaring.

—Min pappa och mamma var med, min man Krister är ställföreträdande chef för Näs kompani så för mig är det naturligt – och skitkul, säger Katarina medan hon serverar middag åt soldaterna.

Kokgruppen undviker storkök och vill helst laga mat i fält. Denna käcka inställning har lottorna ärvt av bataljonsvartermästaren Per-Erik Larsson, före detta förplägnadsinstruktör i armén.

—Jag ser hemvänet som ett sätt att komma hem. Här kan jag göra en insats, säger Per-Erik och det märks att han behöver hemvänet för att hantera sin frustration över nedläggningarna.

Farväl! Tommy Engström, pilot i MD-gruppflyget drar iväg efter en roteflygning. Planet är Carl-Gustaf von Rosens legendariska MFI (Malmö flygindustri) som användes för de berömda matbombningarna i Etiopien på 1970-talet.

Mikael Ahlbergs livs första skott med granatgevär blev en fullträff.

En blöt puss får Elisabeth Persson av sin collie Bianca. Duon är en av sex ekipage i Nordmarkens hvbataljon.

Peder Sjöberg skruvar ihop Rommelsparris till Älvadalskompaniet på egna firman.

I kontrast till jublet i Årjäng känner sig Eva Lundström ensam som lotta i kokgruppen i Alsters hemvärnskompani.

– Det är svårt att värvva lottor i dag, alla förvärvsarbetar, så var det inte 1940. Och många drar sig för planeringsarbetet.

Eva var marinlotta förut men valde hemvärnet för att slippa resorna. Det är något hon inte ångrat.

– Jag får vara här med mina gubbar – det är underbart. Jag tror att det vänder, annars skulle jag inte ställa upp.

Mammor på duken

– Vi vill ha mammor på tälduken! Vad i all världen är det? Jo, sjukvårdsgruppchef Frida Hansson och hennes ställföreträda-

Snyggaste hjälmen. Liselott Jonsson är mordonnansen som lika gärna skjuter ak 4.

re Anette Jansson i Tingvalla hemvärnsbataljon förklrar:

– Vi talar om fickor på insidan av tälduken i lagom höjd där man kan förvara förbandsmateriel och annat som vi nu måste plocka upp från golvet.

Annars är sjukvårdarna mycket glada för sjukvårdstält 6. Det är rena kliniken jämfört med de presseningsskydd de fick nöja sig med förr. En välsignelse är också bårbockarna som gör att sjukvårdarna slipper krypa på golvet. Bårarna från andra världskriget är förstås inte så roliga att ligga på.

På stationen intill repeterar Roland Neiman eldhandgreppen med kulspruta 58. Vapnet är en gammal bekant från lumpen

på I 21, där Roland annars var expert på 9 centimeters pansarvärvspjäs. Roland har gjort 28 år i hemvärvnet och tänker inte missa några övningar.

Sitt sista framträdande gjorde däremot skogsarbetaren Gunnar Forsell, 56 i Hammarö kompani. Varför lägger du av?

– Det irriterar mig att hemvärvnet får vänta på modern materiel. Vi är arga för att en av våra bästa skyttar här inte får vidareutbilda sig till prickskytt – men tiden är bra, sammanfattar Gunnar.

Slutade i protest

Av Jösse hemvärnsbataljon i Arvika har blivit ett kompani. Vägen dit kantades av bråk.

– Första omorganisationen var lindrig, ändå slutade ett helt kompani i protest, berättar Tony Sandström, nu ställföreträdande kompanichef.

Tony och hans kamrater hoppades länge, men insåg hösten 2002 att det var ohållbart att ha kvar bataljonen. För tillfället lyder kompaniet direkt under chefen för Värmlandsgruppen, men kanske blir det senare Nordmarksbataljonen, även om jössehäringarna fortfarande tror sig kunna växla upp till full styrka igen.

– Det blir inte lättare av förbudet mot kaderorganisation. Vi har många bra befäl men inte plats för alla. Frågan är om de stannar kvar om de placeras i mobreserven. Det tar längre tid att utbilda bra befäl än meniga soldater.

Han får instämmande av Anders Lidberg, tidigare stabschef.

– Försvarsledningen måste förstå att frivilligt folk kräver en annan psykologi.

Kompaniet har självklara uppgifter inom gräns- och ytövervakningen, annars är det stora frågetecken, enligt kompanichefen Jan Lundkvist.

– Det har rått en viss förvirring, ingen vet riktigt var han eller hon hör hemma. Vi var inte klara med en omorganisation innan det var dags att börja med nästa.

Ett hemvärnsförband som är populärare bland befolkningen än i Arvika finns nog inte. Tillförordnade räddningschefen Thomas Erlandsson tycker att det är tryggt att ha hemvärnet tillhands även om övervämnningar som den år 2001 statistiskt sett bara inträffar vart 500:e år.

– Vi ska försöka bli bättre på att hjälpa varandra och är väldigt intresserade att hitta former för samverkan.

Arvikaborna glömmer inte att i snitt 30 hemvärnsmän slet mot vattnet varje natt i två månader.

HBR kan bli av med bidraget

● Hemvärnsbefälets riksförbund, HBR får inte fortsätta som frivilligorganisation, föreslår överbefälhavaren som svar på ett utredningsuppdrag från regeringen. Går regeringen på ÖB:s linje tas anslaget till HBR bort. Vid pressläggningen av denna tidning var det inte klart om det blir en övergångstid och hur lång den i så fall blir.

Budgetåret 2002 kvitterade HBR ut 850 000 kronor i organisationsstöd och drygt fyra miljoner till utbildning.

För att få tillhöra frivilligfamiljen måste man uppfylla en rad kriterier, bland dem grundförmåga och insatsförmåga som HBR inte anses leva upp till. Med grundförmåga menas kompetens som försvaret efterfrågar, alltså personal med specialkun-

skaper. Alla medlemmar i HBR är redan knutna till försvaret genom hemvärvnet och i huvudsak används yrkesofficerare som instruktörer. Utan denna grundförmåga finns inte heller någon insatsförmåga, heter det.

– För att kunna anpassa sig, kunna växa i kriser och göra en insats i kris och krig behöver man både en egen medlemskader och instruktörer och det har inte HBR, säger avdelningschef Ingela Holmberg på högvaret.

De 21 frivilligorganisationer som får stöd från Försvarsmakten i dag blir genom beslutet 17. Även värnpliktsofficerarna och de två reservofficersföreningarna sägs sakna grund- och insatsförmåga. Nya ansökningar från fyra föreningar med militär an-

knytning om att få räknas som frivilligorganisation avslås på liknande grunder.

Frivilligorganisationer måste vara öppna för alla och stå på demokratisk grund. I övrigt har det räckt att bedriva totalförsvarsupplysning och rekrytering för att få pengar.

– Vi kommer att strama upp bidraget och sluta ge pengar av gammal hävd, säger Ingela Holmberg.

Vad gäller totalförsvarsupplysning räcker det inte med en sida i medlemstidningen utan det ska vara betydligt mera – möten, föreläsningar, studiebesök.

Aktiviteterna kommer att mättas och bidraget omprövas årligen.

Totalt ger Försvarsmakten 60 miljoner i organisationsstöd och

135 miljoner kronor i utbildningsbidrag till frivilligorganisationerna. Därtill kommer stöd värt cirka 100 miljoner kronor i form av instruktörer, lokaler och materiel.

Om HBR inte lyckas få regeringen på andra tankar återstår att gå tillbaka till den gamla rollen som intresseorganisation för hemvärnsbefälen som HBR hade före 1994.

Förbundskassör Krister Willén i HBR tillbakavisar påståendet att förbundet skulle sakna grund- och insatsförmåga.

– Vi har en otrolig möjlighet att utbilda befäl i en situation där hemvärvnet behöver växa. Det här är ett hårt slag mot hemvärvnet. Vi kommer att agera för att påverka beslutet.

ULF IVARSSON

Driftvärnets framtid snabbutreds

Driftvärvnet ska ses över. Tala om vad ni vill ha och gör det fort, säger Hans Hagen, Banverket.

● Senast i raden av nedlagda driftvärn är Försvarsmakten materialverks. FMV:s driftvärn fick näda-stöten i september efter 56 års verksamhet.

– Det har gått raskt utför. I budgetdialogen för 2004 vill inte Försvarsmakten avsätta några pengar, så vår generaldirektör avvecklar redan i år, säger Gunnar Flodström, mångårig driftvärnschef.

– Det vore önskvärt att Norrbottensgruppen fångar upp det intresse som finns i driftvärnsförbandet i Västernorrland och bildar en

hemvärnsgrupp som kan ingå i Kirunabataljonen.

Beskedet om nedläggning av FMV:s driftvärn kom samtidigt som rikshemvärnschefen meddelade att han tillsatt en utredare för driftvärnet, före detta stabschefen på rikshemvärnsavdelningen Christer Wulff. En förstudie ska göras och slutredovisas för Anders Lindström i februari. Företagens behov av driftvärn, uppgifter, organisation och kostnader ska belysas.

– Närskydd av arbetsplatser är inte högt prioriterat av Försvars-

makten, så för er egen skull är det bra om vi kan föreslå en inriktning i det nya omvärläget, sa general Lindström till en församling av driftvärnschefer i Östersund i september.

Han vill också ha större klarhet i ledningsförhållandena och om regelverket måste ändras med hänsyn till tänkbara nya uppgifter.

Driftvärnet är beroende av resurser från Försvarsmakten i form av materiel, instruktörs-hjälp och kurser. Även krisberedskapsmyndigheten, KBM, som ger pengar till driftvärnen vid vägverket, järnvägarna, luftfartsverket och sjöfartsverket måste bekänna färg. KBM:s föregångare ÖCB var så kallad funktionsansvarig myndighet för transportsektorn. Det innebar att ÖCB delade ut pengar till beredskapsåtgärder i trafikverken.

Systemet med funktionsansvariga myndigheter är avvecklat, men KBM övertog ändå rol-

len som penningpåse för trafikverkens beredskap.

– Vi äskar en miljon av KBM i år och har inte hört om några neddragningar, säger Meta Wonnisch, driftvärnschef i Luftfartsverket.

Utveckla, göra om till företags-hemvärn, ansluta till hemvärnsförband eller i extremfall lägga ned är de logiska alternativen fört driftvärnets framtid.

– Vi har ingen tydlig roll i försvarets framtidsplaner, men Försvarsmakten borde inse behovet av att kunna skydda infrastrukturen, framförallt transporterna. Detta gäller också nu när materiel till PFP-övningar (partnerskap för fred) ska skyddas och bevakas. Tala om vad ni vill ha och gör det fort, säger Hans Hagen på Banverkets säkerhetsavdelning.

Efter "11 september" har flera internationella organ börjat skärpa säkerheten kring transporaterna.

ULF IVARSSON

● **HEMVÄRNSSJUKVÅRDARE** från Bergslagsbataljonen deltog utom tävlan i SM i första hjälpen i år. Laget från Örebro tog 753 poäng, segrarna 895.

För 2004 finns förslag om att lägga in stationer speciellt anpassade för hemvärnssjukvård, eller med andra ord en egen klass för grön sjukvård. Tävlingen går i Halmstad.

● **EN INVENTERING visar att** Försvarsmakten behöver 23 000 frivilliga, varav 13 000 för tjänstgöring i hemvärnet.

● **FÖRSTA KVINNAN** i täten för vaktparaden var Isabella Tollner-Norén, 1977 och händelsen väckte stort uppseende. Hon har nu belönats med hemvärnets förtjänstmedalj i guld.

Ettriga enkeln prövas noga

Hemvärvet synar stridsbåten för att se om den passar för uppgifterna.

Debut. Första stridsbåten i hemvärnstjänst utanför Korsö i oktober.

- Stridsbåten har debuterat i hemvärvet! Under hösten har de inledande proven gjorts med två exemplar av stridsbåt 90 E, som rymmer en grupp. Marint hemvärv i Söderörnsgruppen över ytövervakning, ordonnans-tjänst och objektsrek med den lilla ettriga farkosten.

Lokal projektledare är huvudmannen Pär Ivarsson. Han är skeppare i sjöräddningen och har taxi-båtföretag. Pär behövde inte titta så ofta i sjökortet på sträckan till Korsö med generalen och hans sällskap på chefsbesöket i oktober.

Försöken ska pågå ett par år för att försvaret ska känna sig säker på att frivilliga klarar att

hantera stridsbåtar, som ju har helt andra prestanda än den nuvarande flottan. Projektet ska också ge svar på om båten passar för hemvärvets uppgifter och hur mycket utbildning som krävs för besättningarna.

Totalt sju 90 E och fyra 90 H kommer att vara engagerade i försöken innan resultaten slutföras den 1 november 2005.

Idealisk för o-platser

En 90 E drivs med vattenjetaggregat och toppar 41 knop. Den är lätt att manövrera inomskärs men duger inte för öppen sjö. En 90 H rymmer en tropp och har två motorer.

– Båtarna är idealiska för att flytta ut folk till observationsplatser, sjötransporter, sjukvårds- och ordonnanstjänst, säger Pär Ivarsson.

Dragplåster

En svaghet för både lilla och stora stridsbåten är trängseln i hytten. Man kan inte utbilda lika effektivt som på en bevakningsbåt. 90 enkel anses dessutom vara väl liten för hemvärvets behov. Beslutet att avveckla bevakningsbåtarna redan i år och 200-båtarna på sikt är därfor impopulärt i skärgårdshvbataljonerna, som har fartygen som sitt främsta dragplåster i rekryteringen.

– Det spelar ingen roll vad det är för båtar, bara vi har tillräckligt många och lämpliga, säger stabschefen i mellersta militärdistriktet Einar Jonasson.

Rikshemvärvschefen tänker släss för att få upp volymen på hemvärvets militära båtpark, men det kanske blir ett glapp i skiftet mellan båttyperna.

Kim Åkerman, chef för stockholmsavdelningen är medveten om stämningarna:

– Folk är oroliga för att vi inte hinner få nya båtar innan de gamla tas ut. Dras 200-båtarna in utan att vi har något istället kommer vi att få problem med rekryteringen.

En 90 enkel körs av två man, en 90 Helge av tre. Sex besättningar per båt krävs för att få det hela att fungera enligt Pär Ivarsson.

Söderörnsgruppen letar i plikterverkets register efter nymuckade stridsbåtförare. En plan för kompletteringsutbildning av äldre båtchefer ska också tas fram till sammans med Amf 1.

Att vara matros kräver inte så många extra timmar och är inte så eftersökt. Folk vill helst bli båtchefer direkt, trots att vägen är lång. Till att börja med krävs 80 timmars civil nautisk utbildning. De blivande båtcheferna måste också visa att de kan navigera praktiskt dag och natt under en hel helg.

Specialutbildning

Instruktörer ska ha minst åtta veckors specialutbildning. Det kan låta mycket, men Lena Heilborn, som är tillförordnad chef för Söderörnsgruppen, menar att de som söker sig till båttjänst ofta har erfarenheter från marinen bakom sig.

– Folk är faktiskt villiga att göra mycket mer än sina 20 timmar. Vi vet att hemvärvsmännen klarar detta, säger kapten Robert Brantenberg på Söderörnsgruppen.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Blå Stjärnan roterar i toppen

- Blå Stjärnan slår ihop sina ungdoms- och vuxengrenar. Ett första beslut togs vid stämman i september. Syftet är att bli en organisation för djurintresserade i alla åldrar. För att tillvarata ungdomarnas idéer och åsikter kommer ett ungdomsråd att hållas varje år samt två representanter väljas till centralstyrelsen.

Vid stämman valdes ny riksstjärnchef från och med 1 januari 2004 och det är Christina Lind som efterträder Gunilla

Ny stjärna! Blivande riksstjärnchefen Christina Lind (t v) med avgående Gunilla Malmberg.

Malmberg. Gunilla Malmberg blir då generalsekreterare för Blå Stjärnan.

Att utbilda djurskötare till lantbruket för kris och krig är fortfarande huvuduppgiften. Men Blå Stjärnan verkar även för att djur ska behandlas väl överhuvudtaget. Kurser i första hjälpen för häst och hund kommer att startas upp på brukshunds-klubbar och ridklubbar. Djurskydd och livsmedelssäkerhet ska organisationen också satsa mer kraft på.

Ett bra exempel på att Blå Stjärnan behövs med sin djurkompetens är de blå stjärnor som hjälpte till vid salmonella-utbrottet i Östergötland i somras med provtagningar på djur och i djurens stallar. Att vara van vid djur och djurhantering underlättar avsevärt. Lokalkänndomen är naturligtvis också viktig. Blå stjärnor känner oftast till gårdarna i trakten och kanske till och med har arbetat på dem.

TEXT & FOTO:
PIA-LENA JANSSON

Hemvärvnet överlever på kvalité

Teknik från 40-talet funkar inte i nya försvaret. Hemvärvnet måste anpassa sig.

● ÖB:s underlag till försvarsbeslutet 2004 ska vara hos regeringen senast den 1 mars. Fyra olika nivåer utreds – plus tre miljarder, nuvarande anslag, minus tre och minus sex miljarder. Någon politisk majoritet för mer pengar till försvaret finns inte. Samma ram betyder fortsatta förbandsnedläggningar – för arméns del kan det handla om tre regementen till.

De internationella förbanden prioriteras – en fördubbling till 2000 soldater har nämnts. Förutom den jämförelsevis lilla fältarmén, ”divisionen”, blir det inte mycket kvar av det territoriella försvaret. Markstridsbataljoner och andra enheter i de nationella skyddsstyrkorna, som riksdagen beställde i försvarsbeslutet 2000, har slopats.

Öppen fråga

Hur stort hemvärvnet blir åren efter försvarsbeslutet är en öppen fråga. Utredningen hemvär-

net efter 2004 utgår från 50 000 man. På handläggarnivå i högkvarteret efterfrågas framförallt insatsplutoner och insatskompaniledningar – totalt 7 000 – 10 000 man. Ett antal specialförband med längre utbildning och korta insatstider kan tillkomma längre fram. NBC-skyddsplutoner, ledningsplutoner, pionjärförband, målutpekningsförband, räddnings- och röjningsstyrkor är förmågor som bedöms vara intressanta i den fortsatta utvecklingen av hemvärvnet. Utbildningen av chefer för ledningsplutoner börjar på HvSS nästa år. För att klara rekryteringen till insatsförbanden krävs också en viss volym ”vanligt” hemvärv – den totala styrkan kan då behöva vara cirka 30 000 man.

Där är det mycket möjligt att hemvärvnet hamnar ändå, eftersom det är ganska precis den styrka som dagens rekrytering långsiktigt räcker till. Blir antalet

hemvärvssoldater lägre måste Försvarsmakten överväga att bemanna insatsplutonerna med pliktig personal.

Målbild Z

Fokuseringen på insatsplutoner i högkvarteret beror på perspektivplanens så kallade målbild Z, det alternativ som ÖB förordrar. I målbild Z rymds bara 250 hemvärvsplutoner. Men perspektivplanen har horisonten efter 2008, så innan dess kan mycket hända.

Rikshemvärvschef Anders Lindström anser att hemvärvnet har en stark grund att stå på:

– Vi har lyckats behålla våra resurser och är nu med i materielförsvörjningen på samma villkor som övriga förband. Soldaterna i insatsplutonerna skriver särskilda beredskapskontrakt som ökar hemvärvnets användbarhet i fredstid. Vi har mer substans och större utvecklingspotential än förut. Försvaret får

helt enkelt mer pengar för pengarna.

Något hemvärv i storleksordningen 100 000 man som under ubåtsjakternas 1980-tal kommer vi aldrig mer att se. Försvarsmakten och politikerna vill ha ett differentierat hemvärv med speciella förmågor, understryker Anders Lindström.

– Ingen ifrågasätter den volym vi nu har. Alla inser att när det blir glesare mellan garnisonerna ökar hemvärvnets betydelse. Stora delar av året finns inga värvpliktiga. Men den ekonomiska obalansen i försvaret gör att ingenting är heligt i den avvägning som pågår.

– Försvarsmakten är inne i en enorm omställning. Hemvärvnet måste anpassa sig till det närvärksbaserade försvaret, som innebär ett helt nytt sätt att tänka. Det går inte att agera med 40-talsteknik i det konceptet och då får vi ingen ny personal heller.

ULF IVARSSON

Militära skyttet i Örebro hemlöst

● I Örebro län har hemvärvnet ingenstans att ta vägen för sin grundläggande skjututbildning. I länet finns 16 civila skjutbanor och fyra militära. För militära vapen råder skjutförbud på alla banor utom i Villingsberg. Det innebär att förband i ytterområdena får väl långt att åka även till enklare skjutningar. Från Hällefors till Villingsberg är det åtta mil. Och skjutbanan i Villingsberg, med sina 12 platser, räcker på långa vägar inte till för länet drygt 15 000 hemvärvsmän.

Vid en inspektion som gjordes i våras av de civila skjutbanor som är tänkta att användas av hemvärvnet blev det skjutförbud på samtliga av säkerhetsskäl.

– När de ändå var här bad vi dem titta på skjutbanorna på vårt övningsfält i Örebro också. Till vår förvåning utdömdes även dessa drygt 90 platser, in-

klusive länet enda bana med rörliga mål, berättar överstelöjtnant Anders Domhagen, Livregementets grenadjärgrupp.

I 3:s gamla övningsfält Slätten ägs numera av artilleriregementet i Kristinehamn, som inte är intresserade av att göra något ”då hemvärvnet ändå ska flytta till Villingsberg”. Enligt ett beslut av högkvarteret ska fältet läggas ned.

Rivet

Fram till början av 1992-talet fanns utbildningsanordningar i Kroktjärn i Kilsbergen för hemvärvnets behov, men dessa revs då I 3 lades ned. Det skulle kostat 9,5 miljoner kronor att få ordning på dem igen.

– Även om så sker får vi en merkostnad för resorna som är högre än vad som krävs för att hålla igång skjutbanorna i Öre-

Prekärt läge. Hemvärvnet i Örebro län saknar alla möjligheter att träna med sina vapen.
FOTO: ANDERS KÄMPE

bro, säger Anders Domhagen.

– Vi har onekligen hamnat i ett prekärt läge, bekräftar chefen för Livregementets grenadjärgrupp Ulf Södersten.

Under sitt chefsbesök i Örebro i slutet av september lovade ge-

neral Anders Lindström att undersöka hur nedläggningssären det framskridit i högkvarteret.

– Ni har hamnat i ett trängt läge. Vi ska ta en ny titt på beslutsprocessen.

ULF IVARSSON

Inga gränser för hunden

Mångkunlig medhjälpare. En grundhund kan vidareutbildas i olika nivåer. FOTO: ANDERS KÄMPE

● Brukshundsklubben är en bra rekryterare till hemvärvet säger Sören Uppman som är ordförande i Centrala tjänstehundssektorn på Svenska Brukshundsklubben. Vi ligger bra till hittills i år och om distriktsprognoserna håller så kommer vi att leverera de bevakningsekspeditioner till hemvärvet som Försvarsmakten har beställt. Förra året överträffade vi beställningarna till hemvärvet och Flygvapnet.

– Men vi kan bli ändå bättre och alla förslag till hur vi kan förbättra vår rekrytering välkomnas. Vi i Centrala tjänstehundssektorn vill gärna ha kontakt med hundförarna på fältet, säger Sören som själv är hundtjänstbefäl.

Precis som i hemvärvet satsar Brukshundsklubben på ungdom-

marna för att fylla på i leden i tid. Ett uppskattat prova-på-läger arrangerades i somras för ett tjugotal tjänstehundsintresserade ungdomar. Redan nu kan vi se ett tillskott av unga hundförförare till bevakningsverksamheten runt om i landet.

Centrala tjänstehundssektorn hette fram till september i år Centrala frivilligsektorn. Namnbytet har tagits emot väl i och med att sektorn har hela spektrat med tjänstehundar inom sitt arbetsområde. Det är inte bara bevakningshundar utan även min- och ammunitionssökande hundar, räddningshundar och lavinhundar. Svenska Brukshundsklubben är fortfarande en frivilligorganisation och kommer så att förblifva trots namnbytet.

Hundfrälsta generalen Lars Frisk, tror att gränserna mellan flygvaphunden och hemvärnhunden snart kommer att raderas ut och vi får en gemensam typ av bevakningshund. Denna grundtyp av tjänstehund kan sedan vidareutbildas i olika nivåer. Det kan bli en bevakningshund, räddningshund, minhund eller vapensökande hund.

– Jag ser framför mig hundar som har en extra förmåga att spåra långa och gamla spår eller hundar som är tränade för militära uppgifter i stadsmiljö. Listan på arbetsuppgifter för de framtidiga tjänstehundarna kan göras lång och det är inte hunden utan människan som sätter gränserna säger Lars Frisk.

BO ERIKSSON

● FYRA NYA driftvärnsmän räknar Aerotech Telub in i år. Säkerhetschefen Björn Nilsson är ständigt på jakt efter lämpliga kandidater. Driftvärnet är särskilt bra på att förstärka inspiseringskontrollen, då de känner många i personalen. All tjänstgöring sker oavlonat på kvällar och helger, inte ens bilersättning betalas ut.

● TIDNINGEN HEMVÄRNETS representationskostnader kommer förmodligen inte att ifrågasättas i Svenska Dagbladet. För 2002 var det 189 kronor och hittills i år har tidningen ätit lunch med sina leverantörer för 365 kronor (inklusive lättöl). Per den sista augusti har redaktionen åkt taxi för 445 kronor. Många tjensteresor företas med motorcykel á 80 öre kilometern.

Avhopparna förklarar sig

● Ålder och lågt deltagande en längre tid, som ofta beror på krav från arbete och familj, tycks vara de viktigaste anledningarna till att folk slutat i hemvärvet i Livregementets grenadjärgrupp senaste året.

De sista resterna av den gamla områdesindelningen försvinner under viss kalabalik. Ändå är det inte speciellt många som lägger av därför att deras gamla förförband försvann. Mycket få uppger att de tappat intresset för hemvärvet. Det är andra omständigheter i livet som tvingar dem. Bara enstaka lämnar in för att de är missnöjda med utbildningen. En och annan har hoppat av på grund av att de anser att vapenkontrollen har gått för bryskt till. Hotet om att bli polisanmäld retade upp dem.

Ungefär så ser bilden ut om man tolkar svaren på en frivillig enkät som MD-gruppen samlat in. Underlaget är ganska litet – 37 svar – och urvalet inte slumpmässigt. Det bör ändå ge en fingervisning om varför den enskilde beslutat att häva sitt kontrakt.

Avhopparna ger en hel del konstruktiv kritik:

”Decentralisera hemvärvet till

mindre enheter och ge bättre utbildning. Ställ tydligare krav på förbanden”, heter det i ett av svaren. En säger rent ut att hemvärvet är oseriöst. Folk vill inte slösa bort sin fritid på dåliga övningar. De måste vara lika bra som i lumpen, påpekar han. ”Hemvärvet är ett gubbdagis. Gör något fort innan det är försent. Annars självdör allt – om det inte är det man vill?”

Vi kände att vi var obetydliga i det stora sammanhanget, uppger en besviken hemvärnsman som vägrat att flytta med till en ny bataljon. Skjutbanan försvarade klagar en som varit med främst på grund av skyttet.

Avhopparna tycks i alla fall lämna hemvärvet med ljusa minnen. De flesta värdesätter kamratskapet, friluftslivet och sammanhållningen. Det har varit bra utbildning och meningsfulla övningar enligt flera svarande. Någon ger till och med ett halvt löfte om att komma igen.

– Enkäten förstärker min egen uppfattning att vår verksamhet ska byggas på tydliga uppgifter, tydliga krav och kvalitet, säger rikshemvärnschef Anders Lindström.

ULF IVARSSON

Rättelse

● Det heter sedan 1964 ”militärpolisen” och inte ”fält-polisen”, som vi påstod i förra numret. Jan Rosander, som grundutbildades till militärpolis 1969–70, påpekar felet.

Misslyckat civilt kamouflag ...

... respektive misslyckat militärt kamouflag!

Totalkoll på skadade

● Vecka 48 genomförs den första kursen för Röda korsets instruktörer om hur man tar hand om skadade på slagfältet enligt den så kallade BBTLS-metoden. Utbildningen ges på Försvarets sjukvårdscentrum, Hammarö i Värmland.

Hemvärnssjukvårdarna kommer efterhand att dra nytta av lärarnas fördjupade kunskaper, rapporterar "Totalkoll", en tidskrift för hemvärnssjukvården.

● **FÖRRE** överstelöjtnanten och chefen för Hemvärnets stridsskola (1986–1990) Stig Dackevall avled den 2 september. Dackevall, som var född 1930 tillhörde Svea Livgarde och har tjänstgjort i centrala städer och efter sin pensionering som redaktör på dåvarande Försvarsmedia. Han medverkade även i tidningen Hemvärnet. Begravning har ägt rum i kretsen av de närmaste.

● **SOM ETT PÄRLBAND** längs kusten finns sjöfartsverkets driftvärngrupper utspridda för att skydda lotsstationerna. Hjälpen från verket har varit bra hittills.

Ledningen har tagit intryck av en formulering i 2002 års försvarsbeslut om att driftvärnet är

Kraftvärfnet vill växa

● Av elförsörjningens en gång så omfattande driftvärn återstår i dag en kärna om sex förband på tre platser, totalt 111 soldater.

"Kraftvärfnet" har utrett sig själv efter att energimyndigheten ifrågasatt verksamheten. Alternativet att övergå till företagshemvärn förkastades av förbandscheferna. Det är samma sak som att lägga ned, eftersom kraftvärvarna är vana att öva på betald arbetstid. Fler soldater behövs, men det är lättare sagt än gjort, då de slimmade företagen har svårt att släppa personal till driftvärnsövningar. En särskild utredning om hur fler kraftföretag ska rekryteras kommer att göras. Beslut om framtiden tas 2004.

– Vår vision är att behålla kraftvärfnet och att det ska omfatta alla företag med skyddsobjekt, säger Göran Engdahl, säkerhetskonsult och före detta Fo-gruppchef i Jämtland.

en av flera tänkbara bevakningsmöjligheter.

– Sådana officiella uttalanden är ett väldigt stöd, men om de saknas blir det svårt att motivera förbandens existens. Någon måste ställa uppgiften och ge pengarna, säger säkerhetschef Börje Sjöqvist.

Banverket tonar ned civila nyttan

● Banverkets driftvärn levde tidigare för mycket på bisysslor. Nu görs en kursändring och men satsar istället på det som man är bra på, att lösa bevaknings- och eskortuppgifter i spårmiljö. Hans Hagen på Banverkets beredskaps- och säkerhetsskyddssektion påpekar dock att lagarna än så länge bakbinder.

– Sen tycker vi det är konstigt att försvaret ställer uppgifter och krisberedskapsmyndigheten betalar. KBM har inte tillräcklig kompetens och borde inte ha med saken att göra. Det handlar ju om att bruka våld.

Banverket kan sätta upp ett kompani med en full platon per banregion, men arbetet på att intressera tågoperatörerna för driftvärn går fortsatt trögt. Även om de har råd finns inte folk i de allt personalsvagare företagen.

● **ENLIGT DRIFTVÄRNSCHEF**
Meta Wonisch har Luftfartsverket en av landets skarpaste insatsgrupper på Sturups flygplats. Den medverkar vid behov i inpasseringskontrollen – dock i civila kläder och obevärpnade.

– Vi tror att vi har kraft bakom våra äskanden till krisberedskapsmyndigheten så att vi får medel i fortsättningen. Driftvärfnen behöver även ha mer av gemensam utbildning på utvalda platser.

Mer än en verkställande direktör för små matarbolag står själv i loket.

– Det finns de som sagt nej till att ha eget driftvärn, men gärna vill ha våra tjänster. Oavsett vad som står i försvarsbeslutet 2004 jobbar vi därför vidare med vårt koncept. Jag är övertygad om att man snart börjar skrika efter förmågan.

Banverkets driftvärn kostar tre miljoner kronor. För slanten får man 1,5–2 tjänster, centrala kurser i NBC-skydd och räddnings-tjänst samt skyddsvaktutbildning.

I hela konfliktskalan kan soldaterna slå tillbaka angrepp på trafikledningscentralerna från klotter till sabotage. De är utbildade att röra sig i spårområden som är livsfarliga och förbjudna för andra.

ULF IVARSSON

● **HEMVÄRNSMUSEET** har fått en ansiktslyftning sedan Lars-Gunnar Sederlin projektanställdts. Han är glad om läsare som har unika föremål hör av sig, tel 08-776 42 75, 070-35 15 90.

● **LEDARKAPSUTBILDNING** stod på programmet för vägvärnets driftvärn i år. Målet är att fortsätta som kompetensorganisation och öka antalet till 25. Förbandet tränas för att skydda lednings- och arbetsplatser.

HJ
Import-Export
90x60
4-färg

Marschproffsets bästa Nijmegen-tips

Var snäll mot kroppen och förbered dig väl så klarar du folkfesten i Nijmegen, skriver tidningens marschproffs Pia-Lena Jansson.

TEXT: PIA-LENA JANSSON FOTO: LASZLO KOVACS

Varför går vi Nijmegenmarschen? Det är ju trots allt påfrestande för både ben, fötter och psyke att gå fyra mil per dag, fyra dagar i sträck på hårt underlag. Mycket träning krävs. Men det är också en stor folkfest i Nijmegen när marschen pågår. De som inte varit på plats själva har svårt att föreställa sig marschens storhet, men vi som varit där vet. Medaljen du får när du genomfört marschen gör sitt till då den får bäras militärt. Men den bästa belöningen är kanske att komma i mål fjärde marshdagen, få medaljen och dessutom vara i gott skick. Gemenskapen och möjligheten att träffa militärer från andra länder är också en anledning att ta sig till Holland.

Grupp eller enskilt

Hemvärnssoldater, yrkes- eller reservofficerare, yrkesofficersaspiranter och civilanställda inom försvaret är välkomna i marschen. Det räcker att vara 18 år och tillhöra någon frivillig försvarsorganisation. Du ska ha marschränat minst 40 mil på hårt underlag i marschsträckor om minst tre mil per gång. Träningen ska genomföras i samma utrustning som den som används under marschen. Marschprov om två gånger fyra mil (två dagar i följd) bör också ha genomförts.

Marschen genomförs i grupp eller enskilt. För att få gå enskilt krävs att du fullföljt två tidigare Nijmegenmarscher. Det kräver rutin att gå enskilt då du måste klara av att själv motivera dig att gå och inte har andra som ser till att du kommer runt. Att gå i grupp är att rekommendera de första åren.

Fältuniform gäller liksom kängor-m90-kängan eller liknande. Packning om 10 kg är ett krav för män mellan 18–49 år.

Kostnaden i år var 1 600 kronor som innefattade kost och logi under tiden vi var i den militära campen nere i Holland samt

Gemenskapen och den triumferande känslan att gå i mål i gott trim är skäl nog att gå Nijmegen, anser artikelförfataren Pia-Lena Jansson.

FOTO: ULF IVARSSON

Nijmegenmedaljen. FOTO: PIA-LENA JANSSON

servicen vid rastplatserna under marschdagarna. I år utnyttjade vi holländarnas rastplatsorganisation. Bussresa anordnas centralt men den får vi betala extra. Detta för att vi ska kunna välja resesätt.

Du bor primitivt

Räkna med ett ganska primitivt boende. Det är ett stort militärt täältläger innanför taggtråd och med vakter som kontrollerar inpasseringen. Militärpolis ser till att det är ordning och reda på området. Tälten vi bor i är stora och rymmer våningssängar och är uppdelade som i logement. Toaletter och duschtält finns i anslutning till förläggningarna. Kvinnorna har en egen förläggning. Ett jättelikt mattält har slagits upp för utspisningen. Öltältet är välbekönt men du bör ta det lugnt med öldrickandet om marschen inte ska bli för kämpig. Marschen är krävande nog ändå.

Marschen genomförs tisdag till fredag och starttiderna på morgonen varierar, men det är väckning 02.00–03.30 som gäller. Marschsträckorna går som i en fyrklover och utgår alltid från den militära campen som också är målet varje dag, förutom sista dagen.

Militära rastplatser finns ungefär en på varje mil och där erbjuds vätska och enklare föda som kex, frukt och ibland soppa. Man får räkna med att tempot fem kilometer per timme inte riktigt går att hålla då marschen har mer än 40 000 deltagare. Att marschera nio–tio timmar per dag är realistiskt. Det är ju heller ingen tävling utan man bör eftersträva att hela gruppen ska komma i mål även sista dagen.

Förberedelser för marschen är viktiga! Var snäll mot kroppen och börja träna i god tid – gärna under vintern med en till två mil per gång. Det underlättar att ha en god grundkondition så tråna gärna annat också som jogging och cykling.

Förläng marschsträckorna vartefter vå-

ren kommer och träna på hårt underlag eftersom marschen i Holland bara går på asfalt. Riskerna för muskel- och ledproblem samt utmattningsfrakturer i fötterna minskar om du är väl förberedd och trappar upp träningen försiktigt. Stretching efter marschpass rekommenderas. Från april månad bör passen komma upp i tre-fyra mil.

Ett bra upplägg för träningspassen är att gå en timme, sedan rasta tio minuter och så vidare. Att hålla rasttiderna är viktigt. Man tjänar inte på att ta längre raster om man har ont. Det är lämpligt att lägga in en längre paus (20–25 minuter) då halva sträckan avverkats. Om du går tre-fyra mil behöver du ha gott om tid att äta för att slippa stressa.

Tejpa fötterna

För nybörjare vill jag rekommendera att fortejpa fötterna då du ska gå två mil eller mer. Lär av dina mer rutinerade kamrater. Du kommer sedan under träningsstillfällena underfund med vad som fungerar bäst för just dina fötter. Sex centimeter bred Elastoplast rekommenderas att tejpa trampdynorna med. Se till att inte få skarvar – klipp bort dem. Fixomull heter en tunn tejp som du kan använda till att tejpa tår med om skav uppkommit. Fotdeopuder är bra att använda vid varm väderlek.

Att vädra fötterna på rasterna, kontrollera tejnpingarna och byta strumpor under marschdagen är också en god idé. En så kallad andrahud som heter Duoderm (extra tunn) är bra att ha när du redan fått en blåsa som tömts eller som du själv tömmer.

Vi har alla olika förutsättningar och det är bra att lära av mer rutinerade för att minska risken för de värsta problemen. Kontrollera fötterna så fort du har en känsla av att det är skav på gång och åtgärda så fort tillfälle ges. På så vis slipper du mycket obehag. Fötterna går före allt annat vid raststillfällena. Fothygienen är mycket viktig! Se till att tvätta och sköta om fötterna ordentligt efter att marschen för dagen är slut.

De produkter som nämns ovan finns att köpa på apoteket.

Vätska och salt

Vätska är mycket viktigt vid den här typen av ansträngningar. Under en fyramilasträcka i hög värme dricker man uppemot 7–8 liter vatten. Vid svalare väderlek går det åt mindre. Viktigt att tänka på är ock-

Fula skavsår uppstår lätt om man slarvar med att tejpa och vårdar fötterna.

så att tillföra salt. Saltet binder vätskan. Vätskebrist och saltbrist gör en väldigt orkeslös och kan vara livsfarligt vid den här typen av långmarscher. Hjälp varandra – påminn om att dricka vatten ofta. När du känner törst har du väntat för länge. Ta för vana att dricka minst var tionde minut. Läsk liksom sportdrycker kan vara knepig för magen att tåla vid den här typen av ansträngningar.

Mera att tänka på:

Bär fältmössa på så slipper du värmeslag och solsting vid varm väderlek.

Cykelbyxor (av mjukare material) under fältbyxorna minskar skav i grenen (infanterield).

Ha gylfen öppen under marschen – ventilation.

Vad gäller marschkängorna så är det bra att skaffa sportsulor och lägga i dem istäl-

let för filtsulan. En del gångare låter även göra specialsulor efter sin egen fot. Sköt även om kängorna. De ska putsas och skötas så de inte är otäta. När det väl regnar i Holland så regnar det ordentligt.

Till sist: alla är vi individer och du måste själv pröva dig fram. Det är rutinen som gör det. Se till att träna ordentligt hemma och fråga någon i din närlhet som är erfaren Nijmegengångare om råd och tips. Prova hemma under träning så är du förberedd i god tid inför marschen i Holland. Tänk också på att det kan vara mycket varmt den tid marschen går. Den varmen har vi sällan i Sverige. ■

Mer info om marschen finns på internet:

www.4daagse.nl och www.fbu.se/nijmegen

Nästa år går marschen den 20–23 juli
(vecka 30).

Kallt och realistiskt i Fagersta

Alldeles frivilligt övar stockholmare i ett vinterkallt Västmanland.

Monica Sveningsson, som är sambandsbefäl skötte meddelandetrafiken.

Kompanichefen, som hukar i snön under det trasiga fönstret med ak 4:an i högsta beredskap, lyckas både viska och ryta på en gång.

– Klumpainte ihoper i trapphuset! Sprid ut er!

Ett torrt knatter från en automatsalva högre upp i huset ekar plötsligt mellan väggarna och alla kryper ihop. Ånnu en fiende är lokaliseras.

Hemvärnsbataljon Nord och hemvärnsbataljon Syd i Stockholm övar SIB, strid i bebyggelse. Vad kunde vara lämpligare än Fagersta Bruks nedlagda industriområde, med såväl kontor som industribyggnader? Det stora området är väl inhägnat och av olika skäl har det mesta av kontorsutrustningen helt enkelt lämnats kvar på plats som den är. Det ger en klar verklighetskänsla åt övningen.

Start i gryningen

Vi samlades utanför Livgardet i Kungsängen en lördagsmorgon långt före gryningen klockan 05.30. Var det någon som sade frivilligt? Där lastade vi sedan om oss och utrustningen för vidare busstransport mot nordväst. Så snart vi var på plats i Fagersta upprättade vi stabs-, kompani-

och övningsledningstälten samtidigt som koket serverade en behövlig andrafrukost.

Att upprätta en stab

Nu skulle kommunikationerna ordnas. Telefonrör till fälttelefonerna drogs i snön mellan tälten och alla Ra145/146 ställdes snabbt i ordning. Stabstället var faktiskt även utrustat med en telefonväxel. Den värsta kylen i tälten drevs snabbt bort av kaminerna.

Mysbelysning

Stabs- och kompanitälten fick ljus med hjälp av ett elverk, medan övningsledningstället lystes upp invändigt av stormlyktor. Riktigt mysigt. Förbindelseproven var snart avklarade och så var vi igång. Här skulle övas.

Under hela morgonen hörde vi ett enastående från motorcyklarna en bit bort. Ordonnanserna hade klara problem med att få igång sina länade fordon. Både uppvärmning av valda delar och flitig användning av startgas pågick utan att det verkade hjälpa. Till slut var det dessvärre ändå bara en av fyra maskiner som behagade samarbete, de andra fick vackertstå där de var.

Övningsledningen, där jag ingick, hade förberett ett stort antal spel som skulle genomföras under dagen. Det gällde att sortera bland viktigt och mindre viktigt och att inte låta sig stressas. Stabspersonalen, där bland annat FRO:arna Monica och Kjell Sveningsson ingick, fick med beröm godkänt.

Det hjälpte inte hur mycket övningsledningen än försökte provocera dem. Upphetsade signalister, ettriga journalister, förvirrad allmänhet, poliser eller kommunfolk. Alla fick den information de behövde eller hänvisades rätt. Var något otydligt eller för långt, kom det bara ett lugnt:

– Repetera, kom.

Bra övning

Vid mörkrets inbrott avslutades övningen. Nu skulle allt plockas ihop och packas i sina lådor igen för hemtransport. Vid den första samlingen med genomgång hade ledningen bara positivt att säga. Rolf Dejhne, stabschefen för hemvärnsbataljon Nord, var mycket nöjd med sin stab och sina signalister.

TEXT: MARIE NEDINGE

FOTO: KJELL SVENINGSSON

Blivande kapitänerna tränar med hemvärnet

Stockholms Norra hemvärnsbataljon övar räddningstjänst i katastrofer tillsammans med elever i taktiska programmet.

Blivande kaptenen Helena Jansson från S 1 i Enköping var en av deltagarna i Totalförvarsövning Rosersberg. En övning som bland annat tränar de blivande kapitänerna i att samverka med såväl hemvärn som civil räddnings-tjänst under ett katastrofliknande scenario.

Hälva sjuvåningshuset på Viksjövägen 14 har rasat samman. Runt resterna av huset svärmar räddningstjänstpersonal, poliser och sjukvårdspersonal.

Avspärrningarna in till katastrofområdet vaktas av både soldater och hemvärnsmän medan medias representanter flockas utanför avspärrningsbanden.

Några meter framför en av ambulanserna smattrar en engelsk reporter fram sin rapport om den misstänkta terroristattacken till sina tittare.

Det kunde varit allvar om vi befunnit oss på Manhattan, i Tel Aviv eller Moskva, men nu är den rutinerade tidningsjournalisten Roger Magnergård en av instruktörerna när Försvarsmaktens samtliga elever inom det Taktiska Programmet (TAP) lär sig samarbeta med hemvärnet och det civila totalförsvaret.

Hemvärnet motspelare

Totalförvarsövningen i Storstad omges av en kuslig realism.

– Trots ett kärvt ekonomiskt läge har Försvarsmakten inte ställt in denna övning och det är vi verkligen tacksamma för, säger Rolf G Dhejne, stabschef för bataljon Nord i Stockholm.

För tredje gången deltar bataljonens personal som motspelare i övningen,

– Denna övning ger våra utbildade militära insatschefer (MIC) ett tillfälle att verifiera sina kunskaper i en lugn miljö. Samtidigt får de en omedelbar feedback på hur vår personal har agerat, konstaterar Rolf G Dhejne.

Kommendanten Berndt Björklund är en

av bataljonens mest rutinerade MIC:ar.

Han har även blivit utbildad i Managing Search Operations (MSO) – speciell kurs för efterforskning av försunnen person.

– Övningarna visar att vi inom hemvärnet är mycket mer insatta i Försvarsmaktens och arméförbandens organisation och arbetsmetoder än vad de blivande kapitänerna är om vår verksamhet, säger Berndt Björklund.

Johan Laurantzon är teknisk officer från I 5 i Östersund och har i alldelens färskt minne förra sommarens översvämnningar i Sundsvall och Torpshammar.

– Då deltog jag i operationen som handräckningspersonal och lastbilsförare eftersom det var ont om folk. Hemvärnets insats var alldelens ypperlig under översvämningarna eftersom deras personal har lokalkändedom och vet hur man får tag på fler resurser och folk.

– Kanon! Berömmer Johan.

Som kapten kan det bli hans uppgift att chefa för en beredskapsstyrka och då är det ett måste att veta hur det civila försvaret med framförallt räddningstjänst och polis arbetar.

Vet vem jag ska prata med

– Jag hade väl en hyfsad bild av samverkan innan denna övning, men nu vet jag mer hur jag som officer förväntas samarbeta med andra yrkesgrupper, vem jag ska prata med och hur ska jag agera på ledningsplatsen, säger Helena Jansson från S 1 i Enköping.

– Vi lär oss också väldigt mycket. Det är inte bara militärerna som drar stor nytta av denna övning, säger en av Södertörns

brandförsvarsförbunds blivande räddningsledare, Sandra Danielsson.

Sandra håller på att slutföra sin utbildning till brandingenjör och när den är klar kommer hon att få tjänstgöra som journalisering räddningsledare.

– Jag visste faktiskt inte att Försvarsmakten och även hemvärnet har så mycket resurser att stötta vårt arbete med. Detta är något som jag verkligen ska ta med mig från denna övning om det blir ett skarpt läge, säger Sandra.

Akademisk poäng

Överstelöjtnant Håkan Ekvall från Luftvärnets Stridsskola i Halmstad är chef för det taktiska programmet och hoppas att totalförvarsövningen ska fortsätta att utvecklas:

– Övningen ger en akademisk poäng, vilket i sig är intressant. Samtidigt vet vi att våra samverkande myndigheter anser att övningen är nyttig även för dem, säger Håkan Ekvall.

Något som intygas av den medverkande poliskommissarien Henry Kellerman, som varit operativ insatschef i Stockholm i 15 år.

– Denna typ av övning är guld värd för oss som arbetar som polisiära insatschefer. Det är ett perfekt sätt för båda parter att lära känna varandras resurser och metoder. Något som banar väg för ett bra samarbete i framtiden, säger Henry Kellerman och fortsätter efter fikapausen med sin utbildning om vilka rättsliga regler som gäller för avspärrningar och överträdelse av dessa.

TEXT & FOTO: STEFAN BRATT

BILDEN

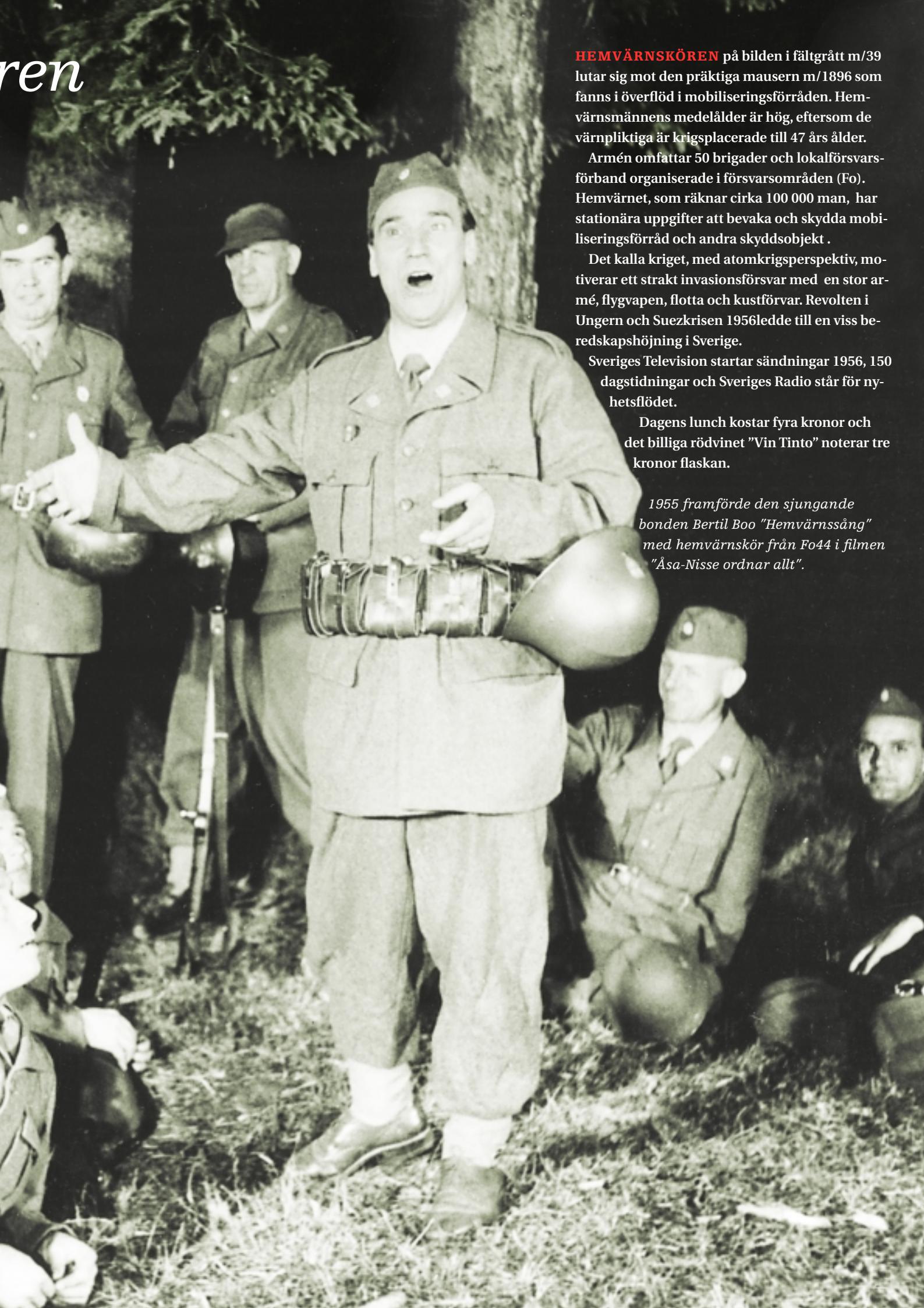
Bertil Boo och hemvärnskö

TEXT & RESEARCH: HANSEMAN CALÅS

ARKIVFOTO: SVENSKA FILMINSTITUTET, BILDARKIVET

ren

HEMVÄRNSKÖREN på bilden i fältgrått m/39 lutar sig mot den präktiga mausern m/1896 som fanns i överflöd i mobiliseringförråden. Hemvärnsmännens medelålder är hög, eftersom de värnpliktiga är krigsplacerade till 47 års ålder.

Armén omfattar 50 brigader och lokalförsvarsförband organiserade i försvarsområden (Fo). Hemvänet, som räknar cirka 100 000 man, har stationära uppgifter att bevakा och skydda mobiliseringförråd och andra skyddsobjekt.

Det kalla kriget, med atomkrigsperspektiv, motiverar ett strakt invasionsförsvar med en stor armé, flygvapen, flotta och kustförvär. Revolten i Ungern och Suezkrisen 1956 ledde till en viss beredskaps höjning i Sverige.

Sveriges Television startar sändningar 1956, 150 dagstidningar och Sveriges Radio står för nyhetsflödet.

Dagens lunch kostar fyra kronor och det billiga rödvinet "Vin Tinto" noterar tre kronor flaskan.

1955 framförde den sjungande bonden Bertil Boo "Hemvärnssång" med hemvärnskör från Fo44 i filmen "Åsa-Nisse ordnar allt".

Danska hemvärmets biter ifrån

När danska försvaret får allt fler internationella uppgifter tar hemvärvnet över på hemmaplan.

TEXT & FOTO: MAGNUS FORSBERG

Kontrollanten nickar muntert. Ordergivningen han precis lyssnade på var ett skolexempel.

– Inte helt enligt regelboken, men den där gruppchefen har omsatt teorin till verkligheten.

Det är utbildningskontroll på övningsområdet Jægerspris på västra Själland. Tre plutoner ur 3 000-mannastyrkan ska under två dygn bevisa att de kan lösa samma uppgifter som armén.

Enheten är det vassaste hemvärvnet har, och den är också den största förändringen i dess historia. Men det är inte utan viss turbulens som 3 000-mannastyrkan kommit till. Under de knappt fyra år som uppbyggnaden pågått har den vållat oro i lednen.

– En del hemvärnsmän tänker i banor som de gamla motståndsggrupperna där man skulle försvara bygden, medan andra kan vara mer öppna för förändringar. Tidigare talade vi om att försvara Danmark, nu handlar det om att beskydda Danmark. Framför allt efter 11 september 2001 har det blivit större uppmärksamhet på skyddet av samhället, säger det danska hemvärvnets stabschef överste Jørgen Jacobsen.

– Men oavsett detta kommer nästa års försvarsbeslut inte att innebära mycket på kompaninivå och nedåt. Även med förändrade uppgifter är utgångspunkten ett militärt utbildat hemvärv, säger stabschefen.

Verkar över hela Danmark

Det danska hemvärvnet, med rötter i motståndsrörelsen, har sedan det bildades år 1949 varit inriktad på strid i gruppstor-

lek. Men kraven på 3 000-mannastyrkan är att kunna verka i pluton- eller kompani – och detta över hela Danmark.

– Det är prestige att vara en del av 3 000-mannastyrkan. Det ger oss fler aktiva, som i sin tur ställer högre krav. Att man dessutom samövar med armén är också en fördel, säger hemvärvnskompanichefen Jan Frøjdenlund.

Utöver terränglastbilar har man fått nya eldhandvapen, och man tillförs successivt granattillsatser. Förmågan till observation och strid i mörker byggs upp med fler bildförstärkare för enskild soldat och till granatgevären. Och sedan tidigare har hemvärvnet våra egna välkända granatgevär och pansarskott.

Men Jan Frøjdenlund påpekar att det finns en risk att alla nyheter med 3 000-mannastyrkan blir en kortsliktig motivationsfaktor.

– Utbildningen är spännande och det handlar mycket om prylar. Men vad händer sedan? Jag tänker på uppgifter i det civila samhället, i fredstid, där har man hittills inte använt styrkan.

Den marina delen av hemvärvnet har ett annat utgångsläge. Förra året stod sjövärvnet för 14 procent av marinens insatser. Styrkan på 30 fartyg kommer att utökas med ytterligare sex fartyg som byggs om för ett hot i tiden – oljebekämpning.

Gräver ner sig

Ute på Jægerspris tar myggorna tacksamt tar emot plutonerna när de som bäst håller på att gräva ner sig. Ordern fick plutonerna tidigt i morse, och någon timme senare är arbetet med stridsställningen igång.

Premierlöjtnant Erik Schmidt ger order i stridsställningen på övningsområdet Jægerspris. Under utbildningskontrollens två dygn kommer hans platon att prövas i grunderna för plutons strid – en av de uppgifter som 3000-mannastyrkan måste behärska.

"Gevär M/95" kaliber 5.56, är standardvapnet inom 3000-mannastyrkan och övriga armén.

Överste Jørgen Jacobsen.

HVkompanichef Jan Frøjdenlund.

Överste Jan Bloch Andersen. ►

FAKTA Danmark

Arméhemvärn	48 000
Flyghemvärn	5 000
Sjövärn	4 400
Driftvärn	

Nya medlemmar ska genomföra 200 timmars utbildning inom tre år. Av dessa ska 100 timmars grundläggande stridsutbildning ske inom ett år. Sökande måste vara 18 år (21 år för hemvärvnspoliser).

Det finns ingen ungdomsverksamhet.

Överste John Bloch Andersen är chefför Lokalförsvarsregion Köpenhamn:

– De funkar bra som enskilda soldater, de vet hur de ska hantera sin utrustning och sig själva. Däremot har cheferna aldrig övat strid med plutoner på det här sättet. Kanske måste vi ha mer muntlig stridsövning med dem, funderar han.

Men det finns en gräns för frivilligheten, och när redan motiverade använder mer än 1 000 timmar per år sliter det på familj och arbete. Dagsersättningen på 40 kronor kallas för kaffepengar och går ofta rakt in i kompaniernas budget. Under kurser kan hemvärvnsmannen få ersättning för förlorad arbetsinkomst, motsvarande 700 kronor om dagen.

– En högre ersättning skulle locka fler. Får vi dessutom betalt är kraven som ställs befogade, säger Alexander Olsson under en paus i övningen.

Kan bita ifrån

Miljökatastrofer och terrorism är den nya hotbilden för Natolandet Danmark som redan har huvuddelen av sina styrkor ute på internationella uppdrag. I detta finner hemvärvnnet sina uppgifter – att på hemmaplan vara en militär styrka som kan bita ifrån, men också bidra till det civila samhället.

– Det behövs inte mycket utbildning för att kunna stödja andra delar av samhället. Frågan är hur vi ska bli bättre på att stödja? Och vad ska vi satsa på, säger överste Jan Bloch Andersen.

– Klart är att hemvärvnnet kommer att bestå, men inte hemvärvnnet från igår. Vi ligger redan på framkant, men det tar tid att ställa om 60 000 personer.

Reklam för sex miljoner krävs

När hemvärvnet fick uppgiften att sätta upp 3 000-mannastyrkan krävdes nya medlemmar. Rekryteringen började med TV-reklam som följs upp med "Kampdagar".

Erik Petersen, informationschef för det danska hemvärvnet:

– Det är framför allt äldre som faller från, men ett problem är också att det finns för få 18-åringar att rekrytera.

De har lyckats hejda manfallet från 1990-talet, och nu är medlemstalet strax under 60 000 män och kvinnor. Erik Petersen hänvisar till en kraftsamlad rekryteringskampanj där man från centralt håll tagit fram TV-reklam och trycksaker med "Hjemmeværnet – mer än du tror" som slogan.

– I våras hade vi en kampanj för flyget och marinen, och nu i höst för arméhemvärnet, berättar han.

Provar handgripligen

På lokal nivå följs kampanjerna upp med så kallade "Kampdagar", en förevisning i fält där intresserade handgripligen får provapå hemvärvnets utrustning och uppgifter.

Till helgens förevisning med Köpenhamns lokalförsvarsregion hade 42 personer av 70 anmälda kommit till övningen, förlagd på ett av kommunens strövområden.

För de potentiella medlemmarna är det mycket att titta på, klämma och känna.

– De får göra enklare första hjälpen, färdiga till strid, bygga bivack och laga sin mat, berättar övningsledaren kapten Christian Damberg.

– Vi har byggt ut förevisningen till att sträcka sig över en natt för att låta dem känna på att gå på patrull nattetid och använda bildförstärkare.

Ett annat uppskattat momentär patrullslingan där de beväpnade med paintballgevär får prova på att söka av ett terrängavsnitt.

Förarbetet tar tid

Organisationen bakom förevisningen kräver ett 50-tal personer för sjukvårdsberedskap, instruktörer, chaufförer med mera. Men framför allt är det förarbetet som tagit tid.

– Vi har nio infobefäl ute på kompanierna varav 4–5 har regelbunden närvaro. Genom att slå ihop dem till en informationsgrupp klarar vi plötsligt tyngre och fler uppgifter, som arbetet inför den här förevisningshelgen krävde, säger Damberg.

– Det har inte varit någon dans på rössor, men jämfört med om enstaka kompanier skulle göra allt själva är detta att föredra.

Kapten Damberg bedömer att han kommer att få minst en tredjedel av helgens 42 aspiranter att skriva på kontrakt. Hans budget för utrustning, mat och inte minst olycksfallsförsäkringar för delta garna är 50 000 svenska kronor.

Av det danska hemvärvnets totala budget på cirka 800 miljoner kronor används sex miljoner kronor för kampanjer på central nivå.

Den tuffaste semestermånaden på många år har nog hemvänet i norra Sverige haft med ett stort antal skogsbränder. Lördagen den 19 juli kallade räddningstjänsten i Umeå på hjälp. Den största skogsbranden på 30 år rasade i skogarna utanför Bygdeå, tre mil norr om Umeå.

Två separata brandområden som omfattade närmare 300 hektar skogs- och myrmark eldhärjad och brandförsvaret hade inte personal nog att sätta in för att stoppa bränderna.

Då kallade man in hemvänet i Umeå, som med sina två bataljoner fick hjälpa räddningstjänsten.

Trots sommar och semester och kort larmtid lyckades de militära insatscheferna samla en styrka som aldrig var mindre än 30 man till varje arbetspass. Arbetspassen blev långa och både farliga och tunga.

Nervösa minuter

Elden leker man inte med fick vi fick erfar söndag natt när vi skulle motbränna vid det ena brandområdet. När det sista stråket om 150 meter skulle tändas tog plötsligt elden fart och hotade att slå över den begränsningslinje som vi försökte hålla. Hade elden gjort det hade 5–6 avvärda soldater varit instängda mitt i branden och jag själv stått mitt i brandens väg. Det blev några mycket nervösa minuter till dess att de helikoptrar som sattes in för vattenbombning flög över och släppte ner ett ton vatten i en dusch över branden.

Vid ett arbetspass något dygn senare fick vi order att dra en ny 450 meter lång begränsningslinje med delningspunkter och smalslang för bekämpning. Den beräknade arbetstiden var fyra timmar, vi klarade det på en timme.

Så snabbt hade brandförmannen aldrig anat att det gick att göra. En av räddningstjänstens många viktiga lärdömar är att man har tillgång till bandvagnar när hemvänet är med.

Dagpasset på onsdag fick lära sig att hålla branden stängen med gamla metoder då pumparna som användes för att trycka vattnet ut i skogen gick sönder en efter en.

Många gjorde flera pass

Under den vecka hemvänet deltog var närmare 400 hvsoldater från fyra bataljoner, inblandade vid minst ett arbetspass. Många av oss gjorde två eller flera. Hela

Het semester för Umeåhemvänet

*Största skogsbranden på 30 år
släcktes med hjälp av 400 hvsoldater.*

insatsen blev totalt 6000 timmar för vår del-bilkårister, lottor och mc-ordonnanser inräknade. Koket serverade 50–90 man upp till sex måltider per dygn. Ett tungt arbete då man hade två brandplatser att förse med förnödenheter och mat.

– Trots semester tycker jag att vi kunde göra en rejäl insats. Detta visar att vi inom hemvänet är en styrka att lita på i alla väder och situationer, säger Peter Sedin, militär insatschef vid några av arbetspassen.

– Den positiva inställningen gjorde att vi ibland fick säga nej till dem som anmälde sig då en del jobbade på sitt vanliga arbete på dagen och deltog i brandbe-

kämpningen på natten. Vi kan ju inte göra slut på våra soldater eftersom en dåligt utvilad soldat kan göra farliga misstag som kan kosta liv.

Brandchefen i Umeå Roger Larsson har aldrig under sin 30-åriga yrkeskarriär upplevt en så stor skogsbrand.

– Utan hemvänet hade vi aldrig klarat av detta. Hemvänetts insats var ovärderlig. Genom er fick vi extra resurser i form av kokgrupp, mc- ordonnanser, bandvagnar med förare och sambandsutrustning.

TEXT: SVEN-DAVID SÖRENSEN,
LOKALREDAKTÖR VÄSTERBOTTEN
FOTO: PATRIK TRÄGÅRDH

Flygburen ingenjör och omtyckt utbildare

Ingenjörernas motto: analys, tanke, arbete och strid gäller alltjämt för Walter Pella.

INTERVJU: GÖRAN PETTERSSON FOTO: ULF IVARSSON

Skrattsalvorna avlöser varandra. Jag sitter på en estnisk restaurang i Tallinn tillsammans med en bulgarisk överste, två österrikare, en överste och en ung överläjtnant och i centrum Walter Pella, en estlandsfödd svensk major. Vi är här i Estland för att på olika sätt delta i den estniska spanings- och strapatstävlingen Erna i början av augusti. Walter är biträdande stabschef i tävlingen, de utländska gästerna är observatörer och själv ingår jag i Erna-staben för att ta hand om utländska gäster under tävlingen.

Det är Walter Pella som drar ner skrattsalvorna. Man har tittat närmare på hans uniform m/90.

På kragspeglarna sitter ingenjörstecknet och på armen har han ett fallskärmsstecken. Han försöker med eftertryck övertyga de utländska vännerna att han tillhör The Royal Airborne Engineers. Den unge överläjtnanten Stefan, själv fallskärmsjägare, tror inte att vi har ett sånt förband i Sverige och det har han ju rätt i. Men när man hör Walter berätta om sin militära bana så finns ändå en liten sanning i detta emmannaförband, mj Pella.

Men vi tar det hela från början. Han kom som elvaåring till Sverige från Estland 1944. Tack vare att brodern var en framstående idrottsman lyckades familjen förhållandevis snabbt få svenska medborgarskap. Walter kunde därför mönstras som svensk 18-åring och ønskemålet att få komma till den alldeles nyupprättade fallskärmsjägarskolan kunde bifallas. Det ska tilläggas att det fanns 3000 sökande och Walter blev en av de 100 som antogs.

Karlbergschefen missbelåten

Han fick goda vitsord från grundutbildning på FJS plutonchefsskola och fortsatte efter infanteriets kadettskola ett år som frivillig tjänstgöring. Så fick han höra att man planerade att sätta upp en svensk FN-styrka, bataljon B1, Suez 1956, och han blev en av de första som anmälde sig.

Walter fick en av de snabbaste utbildningarna han upplevt. Inryckning på måndagen och färdig för FN-tjänst på fredagen i samma vecka.

Så blev det frivillig tjänstgöring på Ing 1. De goda vitsorden från tjänstgöringen som bockofficer gjorde att regementsledningen gick till kungs för att Walter skulle få gå Karlberg.

Skolchefen på Karlberg, översten Carlborg som kände honom från sin tid som chef på FJS i Karlsborghälsade honom något ilsket med orden: "Hur f-n Pella har du blivit bock när du fått Sveriges fornämsta stridsutbildning?" Men Walter har fortsatt att vara bock och med stolthet bär han ingenjöremblemet: Stjärnan för analys och tanke, yxorna för arbete och svärdet för striden.

Efter nedläggningen av Ing 1 blev Walter lärare på HvSS. En uppskattad och duktig pedagog. En riktig truppkille och utmärkt fältarbetslärare på Vällinge. Walter har en sällsynt förmåga att skapa förtroende. När han hukar sig ner bredvid hemvärvsmannen, ställer några frågor, ger några råd, får han direkt en förtrolig kontakt med sin elev.

Många uppdrag

Walters estniska bakgrund och modersmål har kommit väl till pass på många olika sätt. Han är den självklare och uppskattade värdens vid alla de besök som estniska officerare gör på HvSS och andra skolor för att delta i svensk militär utbildning. Han har varit sprängchef vid rönningsarbetet efter sovjetstyrkornas efterlämnade arv på Rågöarna (Pakri) och Paldiski i Estland.

Walter har varit lärare för den estniska försvarsmakten både i Sverige och i Estland. Centralförbundet för befälsutbildning, CFB, har sedan 1994 bedrivit utbildning för gränstrupperna och för Kaitseleiit – det estniska hemvärvet och Walter Pella har varit en av huvudlärarna. En av

hans allra första insatser var en sprängkurs för estniska myndighetschefer som han genomförde på Ing 1 i mitten av 90-talet. Han har varit och är fortfarande lärlare vid den estniska hemvärvsskolan i Rapla. I Erna-tävlingen deltog flera av hans gamla elever och det hjärtliga återseendet gick det inte att ta fel på.

Skrattar åt försvarspolitiken

– Jag blir ledsen och skäms när mina estniska kolleger skrattar åt den svenska försvarspolitiken. Man säger ju ofta att det var bättre förr. Framför allt när det gäller den grundläggande stridsutbildningen är detta sant. Trots den korta tiden för specialutbildningen inför Suez-tjänstgöringen kunde vi tackvare den goda svenska grundutbildningen snabbt lösa inte bara de militära uppgifterna i Port Said utan också de civila som renhållning, vattenförsörjning och eldistribution. Vi möttes med respekt både av de egyptiska myndigheterna och av den engelska administration vi hade att samverka med. Och vi hade full verkningsgrad från början. Bristen på förbandsövningar i dag skapar stora luckor i den grundläggande utbildningen.

Har hemvärvet någon plats i framtiden?

– Hemvärvet har en klar och självskriven plats i det svenska försvaret, men återigen: Förbandsövningar är grundläggande för att hemvärvet ska kunna strida i platon, den förmågan behövs. Duktiga soldater i hemvärvet kommer att kunna klara av både de rena militära försvarsuppgifterna och stödet till samhället vid svår påfrestning.

Det är början av oktober när vi åter träffas, den här gången på Estniska huset i Stockholm. När chefredaktören fotograferat honom drar Walter vidare. Hemvärvssoldaten från hemvärvsbataljon Syd i Stockholm, Walter Pella, har en hel del att stå i. Nu närmast ska han planlägga nästa övning i Rapla dit han är på väg om några dagar. ■

Namn:
Walter Pella.

Ålder: 71 år.

Bor:
Nykvarn utan-
för Södertälje.

Familj: Hustru
och två söner.
Den ene är
officer och den
andre arbetar
inom försvars-
industrin.

Bakgrund:
Estlandsfödd
svensk major
med bakgrund
hos fallskärms-
jägarna och
ingenjörstrup-
perna.

Fritiden:
Förbereder
övningar.

Gör mig glad:
Gott kamrat-
skap och
att få vara
ute i naturen.

**Gör mig för-
bannad:**
Falska männi-
skor som döl-
jer sanningen.

Johan Fröberg filmar inspektionen i september. Han är spindeln i nätet i rekryteringsgruppen I Örebro län.

Starka budskap ska sälja hemvärvnet

*Planerna på en samlad kampanj börjar ta form.
Ny film på "Anslagstavlan".*

Det börjar hända saker på central nivå när det gäller att rekrytera personal. Pliktverkets databas över värnpliktiga som lämnar sina krigsförband på grund av den så kallade tioårsregeln innehåller hela 170 000 namn. CD-skivor med uppgifter om personerna har distribuerats ut som hjälp i den lokala rekryteringen. Samtidigt förbereds en rikstäckande kampanj med utställningar, broschyrer och filmer på temat "Hemvärvnet – i nöd och lust" samt "Lika tufft för alla" – den senare special gjord för rekrytering till tremånadersvärnplikten.

– Budskapen har varit lite hemmagjorda, Nu måste vi samlas kring ett eller några få starka budskap, säger informationschefen Sune Ullestads vid rikshemvärvnets avdelningen.

Fräschar upp

Rekryteringsfilmerna produceras av Södra militärdistriktet, MDS. Om allt går i lås ska materialet även användas för en så kallad trailer på anslagstavlan i teve i januari och september. Premiärvisning för uppdragsgivaren äger rum den 14 november. Senast tevepubliken såg något från hemvärvnet var 1999.

– Vi fräschar upp den film som Kalmar-

gruppen redan tagit fram. En del scener tas från en äldre film vi gjort för MDS och vi har kompletterat med Norrlandsbilder. Vi funderar på att ge filmen titeln "Fri och villig", berättar major J-O Fridh, på Södra militärdistriktet, som håller i produktionen.

Den längre versionen blir sju minuter och är skräddarsydd för rekryteringsmöten. Nedklippt till tre minuter får den högre tempo och med extra text blir den perfekt att visas på mässor, i väntrummen på mönstringkontoren, informationsträffar i skolor och från MDS rekryteringsterängbilar.

Fotograf Janke Liljevall från TV4 i Kalmar och speakeren skådespelare från Kalmarteatern, ändå är Försvarsmaktens budget bara 150 000 kronor inklusive 200 kopior. Tremånaderfilmen sponsras av den ideella föreningen Göteborgs försvar.

– Filmerna slår allt vi tidigare haft med hästlängder. Alla som ser dem kommer att vilja göra tremånaders grundutbildning, säger J-O Fridh, som själv skrivit manus och bestämt vilka scener som ska ingå.

I aktivitetsplanen ingår även en särskild reklamkampanj för hemvärvnet och 3-månadersutbildningen på internet med hjälp av så kallade banners.

– Vi vill också förbättra rekryteringssajten soldat.nu. För att nå den unga målgruppen är internet oumbärligt, säger Sune Ullestads.

Lära av varandra

Militärdistriktsgrupperna har rekryteringsansvariga, men få av dem håller sig med särskild personal för information och rekrytering. Ett undantag är Livregementets grenadjärgrupp i Örebro, som anställt Johan Fröberg. Han leder som ett försök en rekryteringsgrupp med en företrädare från varje kompani och en från varje bataljonsstab.

– Vi behöver lära av varandra och styra upp rekryteringen för att jobba på samma sätt över länet och undvika att göra om missstag, säger Johan Fröberg.

Hela hemvärvnet, alltså även avtalspersonalen ska vara med och målet är 150 nya varje år. Det innebär 10–15 per kompani, vilket Johan Fröberg bedömer vara realistiskt. Länets kvot av pliktverkets databas är 5 700 namn som ska bearbetas med brev och personlig påverkan.

En basutställning tas fram och en enhet med tält och terrängbil för visningar.

– Traditionellt deltar hemvärvnet på marknader, men jag skulle vilja snäppa upp ett steg till.

Som gammal försäkringsmäklare vet Johan Fröberg hur man säljer en vision.

– Det gäller att hitta fördelar så att folk blir intresserade av att prova på. Jag tror faktiskt att det är lättare att sälja hemvärvnet än försäkringar, som lätt blir abstrakt sifferexercis.

Rekryteraren blir fadern

Rekryteringen är något mer än att få ett namn på ett kontrakt.

– Hos oss ser vi rekryteraren som en fadern för den nye soldaten. Det behövs en kontaktperson mellan ansökningsställfallet och introduktionsutbildningen för att inte förlora folk i onödan, förklarar Johan Fröberg.

Cirka 15 procent av hemvärvnets personal omsätts årligen och organisationen har tappat 4 500 per år sedan år 2000. En fjärdedel av dessa är avtalspersonal. På papperet är vi nu 64 000. Det kan jämföras med att hemvärvnet så sent som 1990 mönstrade 130 000 man. Av dessa tillhörde 20 000 driftvärvnet och 27 000 var avtalspersonal. Mindre känt är kanske att vid mobilisering skulle 50 000 man värnpliktiga hemvärvsmän tillföras.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Trötta vapen får nytt liv

Ak 4:orna renoveras upp till nyskick och värvstingarna kasseras.

Renoveringen av hemvärnets automatkarbiner blev rena bingon för Saab Bofors Dynamics AB. Företaget, fortfarande mera känt som Carl Gustafs gevärssfaktori, hade sagt upp all personal i Eskilstuna då ordern kom. Knappt hälften av arbetsstyrkan återställdes för att ta sig an de 50 000 ak 4:orna. Vapnen tas in för inspektion, rengöring, reparation, förnyad ytbehandling, inoljning och påsvetsning av siktesskena för rödpunktsikten. Hela beståndet ska vara klart till sista mars 2004.

Fosfateras

Arbetet kostar bara en sjätte del av priset för ett nytt vapen – och det blir som nytt. Varje ak 4 som kommer in får streckkod, så att man inte blandar ihop de delar som är märkta med vapennummer på slutet. Sjutton komponenter byts på alla vapen, i övrigt efter behov. Alla ytbehandlas med fosfatering och en särskild olja – lackering krävs inte.

Mellan 5 och 10 procent av piporna byts. Mindre än en procent av vapnen renoveras inte på grund av att patronlägeslåset krånglar.

– Här i Svista-fabriken ser vi tydligt hur vapenunderhållet försämrats hos brukaren, säger produktchef Håkan Persson och håller upp ett synnerligen vanvårdat exemplar.

I en läda har personalen lagt vapen med gravrost. Sådana kasseras av försvaret.

Siktesskenan svetsas fast på lådryggen och sen kontrolleras att den sitter parallellt med pipan med hjälp av laser. Stickprovvis skjuter man också med påmonterat sikte för att vara säker på att jobbet håller specifikationerna.

Miss i upphandlingen

De grönmålade ak 4:or som man ibland ser tillhör en provserie som togs fram in-

Vanvårdade exemplar med gravrost kasseras av försvaret, berättar Håkan Persson, produktchef.

nan serieproduktionen startade. Dessa lämnas tillbaka utan åtgärd, då de är i mycket gott skick.

I produktionen av rödpunktsikten gjordes en liten miss. Batteripacken monterades på höger sida utan att man tänkte på att hylsfängaren sitter i vägen.

Då Hemvänet besökte Eskilstuna i september hade projektledare Magnus Samuelsson hamrat in en grop i hylsavledaren och förstärkt insidan med polyuretan.

– Det här är inget jätteproblem. Vi kommer att lösa det, säger Magnus, som är kompanichef i hemvänet och alltså vet vad användaren kräver.

När vapnen är klara i verkstan provskjuts de i källaren av Folke Ljungstedt.

– 750 skott i minuten är max. Högre eldhastighet justeras för att minska slitaget på vapnet.

Det exemplar Folke just demonstrerar ligger över och det visar sig bero på att lås-

läget är lite slitet. Den här gången räcker det med nya läsrullar, i andra fall kan det bli aktuellt att byta pipa.

Plastmagasin

I Svista pågår hela tiden utvecklingsarbetet på de finkalibriga vapnen. För ak 5:an, som tjänstgjort 17 år i svenska försvaret prövas plastmagasin och lång siktesskena. Den genomskinliga plasten gör att man kan se ungefär hur många patroner som är kvar. På siktesskenan finns plats för både rödpunktsikte och mörkersikte. Flamväppen är omgjord för att minska signaturen. En steglöst inskjutbar kolv utvecklas dessutom.

En spärr har tagits fram som gör att mekanismen hakar upp efter sista skottet. Skytten kan alltså byta magasin utan att göra mantelrörelse. Allt detta kan vi införa på ak 4:an också säger Håkan Persson.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Kriget blev startpunkt för kvinnlig frigörelse

"En natt blev det stor kalabalik på skolan då brandbomber oväntat föll över området. Det var engelska flygare som av misstag bombade Lund denna natt 1944."

PÅ BERDSKAPSMUSEET i Djuramossen beläget mellan Helsingborg och Höganäs, har en intressant utställning visats i år. Expon Kvinnor i krig har uppmärksammats av press, radio och lokal-tv. En strid ström av besökare har fått ta del av originala presentationer från andra världskrigets dagar, sett genom

kvinnors ögon. Några damer som var aktiva under denna tidsperiod har även medverkat och skildrat sin historia från denna märkliga epok.

KERSTIN NYRÉN tjänstgjorde som husmor på en blindskola med över 300 barn i Lund. En natt blev det stor kalabalik på

skolan då brandbomber oväntat föll över området. Det var engelska flygare som av misstag bombade Lund denna natt 1944. Efter kriget betalade den engelska regeringen ut ett skadestånd. Inga mäniskor dödades under attacken. En kyrkogård och några villor blev helt utbrända.

Asta Wiren gick på flickläro-

verk i Göteborg när tyskarna gick till anfall mot Norge den 9 maj 1940. Hon berättade om flyglarmen och paniken som spred sig i området. De flesta göteborgare var helt övertygade att den tyska armén skulle anfalla deras stad. Asta blev efter något år inkallad för att tjänstgöra som luftbevakningslotta (torn-

Om hemliga förbindelser

UNDERRÄTTELSEKRIGET är alltid aktuellt. Det må gälla spionage i olika former eller kanske med konventionella underrättelser som även den enskilde hemvärnssoldaten är inbegripen i när han eller hon rapporterar om till synes mystiska ting. Mer intressant är dock i regel att läsa om spionage och under-

rättelser, gärna i den nära historien. Till de flitiga säkerhetsskribenterna hör historikern Wilhelm Agrell, nu aktuell med "Venona. Spären från ett underrättelsekrig." (Historiska Media. Cirka 300 kronor)

Venona var namnet på en amerikansk-brittisk underrättelseoperation med början redan under andra världskriget. Då hade motsättningarna i Europa efter hand glidit över från den gemensamma allierade kampen

mot nationalsocialismen och Tyskland till det begynnande kalla kriget.

Stockholm var ett veritabelt centrum för spioneri. Och även den svenska säkerhetstjänsten utvecklade ett intrikat nätverk, så även en intensiv signalspaning. Mycket av trafiken skedde genom chiffertelegram. Senare har åtskilliga ansträngningar gjorts för att dechiffrera det omfattande materialet.

Agrell har haft tillgång till

mycket av det som nu kan utläsas, eller i varje fall tolkas med hygglig trovärdighet. Med den rutin och kringsyn som han har fått genom åren förmår han således att skickligt sätta in dessa till synes kryptiska informationer i ett större sammanhang. Resultatet blir en riktigt spänande bok, inte minst för oss militärt verksamma.

Till det för just hemvänet mest intressanta hör nya teorier om bakgrunden till gåtorna bakom fallet Raoul Wallenberg. Raoul Wallenberg var under uppbyggnaden av Stockholms hemvärn från 1940 en mycket drivande kraft. Under mer än fyra år, fram till dagarna före hans resa till Ungern för att rädda judar ur Förintelsen, var RW aktiv som hemvärnsinstruktör i Stockholm.

Vi har således all anledning att engagera oss i hans öde. Boken om Venona är ett sätt att skaffa insikter om den tid han var aktiv för hemvänet.

LARS BRINK

Gedigen uppslagsbok om andra världskriget

DE FLESTA KÄNNER TILL det övergripande händelseförloppet under andra världskriget. Somliga kan säkert till och med en del datum och händelser utantill. Rikard Drakenlordh har tagit sig an uppgiften att skapa en uppslagsbok för att skildra de viktigaste människorna bakom händelserna. Här finns både civila och militärer och mer eller mindre allmänt kända namn.

Några svenskar, exempelvis Raoul Wallenberg, Folke Bernadotte och Per Albin Hansson, har också smugit sig in i samlingen som i övrigt domineras av tyskar, italienare, engelsmän och amerikaner. Alla som står omnämnda beskrivs på mellan en halv spalt till en hel sida. Även framträdande figurer, som Hitler själv, får näja sig med att presenteras lika långt som de andra.

Boken avslutas med en kronologi över de viktigaste händelserna under kriget. Sammantaget en mycket gedigen, detaljerad och välbearbetad bok.

JOACHIM BRINK

TITEL:

Andra världskrigets aktörer

FÖRFATTARE:

Rikard Drakenlordh

FÖRLAG:

Historiska media

svala). Det rådde brist på det mesta under kriget. Ransöringskuponerna räckte knappt till för det allra nödvändigaste. De som hade bekanta på landet klarade sig bättre. Under krigets gång gjordes flera större klädinsamlingar för nödställda i staden. Kvinnan i familjen fick nu tillfälle att visa sina färdigheter framför symaskinen.

KVINNORNA under kriget fick rycka in på olika civila arbeten när deras män var inkallade till landets försvar. Spårvagnskonduktörer, förare, industriarbetare och ammunitionstillverkare var några yrken som blev vardagsjobb för landets damer under denna tidsperiod. Kvinnornas frigörelse hade startat.

En avdelning av utställningen beskriver judarnas öden mellan åren 1940–45 i Tyskland. En halvjudisk motståndskvinna i Frankrike som placerades i Auschwitz-Birkenau 1942 berättade om fasorna och hopplösheten i lägret som bestod av fyra sektioner. Särskilt kom hon ihåg en kvinnlig lägervakt, den en-

De berättar om sina upplevelser under andra världskriget. Asta Wiren, till vänster, tjänstgjorde som luftbevakningslotta och Kerstin Nyrén, som var husmor på en blindskola, upplevde ett engelskt bombardemang.

dast tjugoträrliga Dorothea Bins. Vaktsoldaten var medlem i SS-Aufseherin. Denna sadistiska SS-kvinna hängdes i Polen 1947. Hon hade många liv på sitt samvete.

SOVJETARMÉN hade ett stort antal kvinnliga prickskyttar placerade i sina elittrupper under andra världskriget. Major Rodes Armani var en bland dem. 1944 hade hon 309 fullträffar. Hon ut-

sågs till Sovjetunionens hjälte och tilldelades ett flertal medaljer. Rodes lever än i dag. Ett rikt bildmaterial beskriver hennes uppdrag vid fronten

Anika Neysser, född 1918 var med i motståndsrörelsen i Frankrike. 1943 grep Gestapo henne och hon placerades i koncentrationslägret Ravensburg. Anika räddades av svenska Röda korsets vita bussar i slutet av kriget.

Autentisk dräkt från Bergen-Belsen.

Beredskapsmuseet är öppet året om. Under sommarmånaderna gäller förlängda öppettider (telefon 042-22 40 39). Ett besök på denna kulttplats från andra världskriget är värd varenda krona. På torsdagarna ser veras arméns ärtsoppa. Det finns även ett café inom området.

TEXT & FOTO:
BO S. BENGTSSON,
REDAKTÖR SKÅNE VÄST

Undersåtarna i Shabe

*De var
ett annat slags folk
sådana som slutade leva
Vi därmed
kunde inte falla ifrån
på den tiden
därför var vi
oförklarligt obekymrade*

Brisad

*Hon klev in i ett tillstånd
som övernattade
på andra sidan språket och
förfuftet
En värld av bilder och färger
som levde
ömsade nyanser i vart annat*

Bo S. BENGTSSON

Hur tvättar sig soldaten?

I GAMLA INSTRUKTIONER från svenska armén, var svaret på frågan given: "Med bar överkropp!"

Den bevärings som svarade "Med tvål och vatten", eller gav andra svar, blev givetvis tillrättavisad, eftersom det endast fanns ett rätt svar på varje fråga!

Efter att ha läst Lars Anderssons doktorsavhandling "Militärt ledarskap - när det gäller" så inser man att det ännu lever kvar ett föräldrat synsätt på ledarskap och utbildning inom försvaret.

AVHANDLINGEN HAR DELVIS inriktats på att beskriva skillnaden mellan "torrsim" och den verklighet som mött svensk trupp vid tjänstgöring utomlands. En tydlig kritik framgår: Försvaret har sällan tagit till sig de erfarenheter som funnits hos hemväntande personal vid tidigare FN-uppdrag. Särskilt inte

när det gäller att hantera stress och brister i ledarskap. Negativa rapporter inom de områdena, har sannolikt klassats som personliga svagheter, och kunde i värsta fall vara hämmande för karriären.

Få vågar ta risken att bli betraktade som obekväma eller svaga!

SVENSKA STAMBEFÄL ägnar sig åt "GU-stuket" vid truppföring. Vuxna svenska män känner sig kränkta av att hanteras på samma sätt som ungdomar i de övre tonåren under grundutbildningen.

De nationer som har ett stort inslag av värnpliktiga och friviliga i sin krigsmakt förlitar sig i större utsträckning på den enskildes omdöme och initiativförmåga.

Lars Anderssons modernare idéer om ledarskapet behöver lång tid på sig för att påverka

försvaret i allmänhet, och än mer att nå ner på hemvärnsnivå. En del stambefäl som satts att leda hemvärnsverksamhet har slutat göra karriär och då frodas ett konservativt tänkande. Jag själv erfor, hemkommen från en befälskurs på HvSS, att den då nyutkomna – och välbehövliga boken "Pedagogiska grunder" möttes med stor skepsis bland stambefäl på den egna MD-gruppen.

Hemvänet, som är en veritabel främlingslegion beträffande olika förbandskulturer, social häckomst och snart också med en stor etnisk bredd, kanske ändå snabbast av alla enheter har möjlighet att ta till sig de nya idéerna.

JAN ANDERSSON

TITEL: Militärt ledarskap

– när det gäller

FÖRFATTARE: Lars Andersson

ISBN 91-7656-494-0

Lokalredaktörer

Södra skånska gruppen

Bo Bengtsson
Skäretvägen 3
260 41 Nyhamnsläge
Tel: 042-34 63 67
070-697 33 53

Skånska dragongruppen

Lennarth Johansson
Nässelblomsvägen 30
290 37 Arkelstorp
Tel/fax: 044-913 49

E-post: lmjoh@swipnet.se

Hallandsgruppen

Roger Bengtsson
Västra vägen 6
302 65 Halmstad
Tel: 035-409 02
070-362 87 27

E-post: r.bengtsson@home.se

Göteborgsgruppen

Älvsborgsgruppen

Lars Brink
Dr Lindhs gata 1
413 25 Göteborg
Tel/fax: 031-82 75 26

E-post: lars.brink@telia.com

Bohus-Dalgruppen

Mats Gillners
Skogsvägen 5
468 32 Vargön
Tel/fax: 0521-22 36 74

Gotlandsgruppen

Ulf Hörsne
Hörsne Line 721
620 23 Romakloster
Tel: 0498-370 95
Fax: 0498-371 80

Norra Smålandsgruppen

Kenneth Wenblom
Klostergatan 25
553 35 Jönköping
Tel: 036-16 82 82
0705-16 82 82

Skaraborgsgruppen

Rolf Larsson
Saleby, Hade,
531 93 Lidköping
Tel: 0510-53 00 33
070-593 91 98

Livgrenadjärgruppen

Per Sjövärd, Övra Drättinge
590 41 Rimforsa
Tel/fax: 0494-231 51
070-603 97 82
Fax: 013-10 11 56

Försåtminering las på HvSS

Stockholms Södra hemvärnskompani övade typobjekt "flygplats" på HvSS vid månadsskiften augusti-september. Sedan dess har åtskilliga hvkompanier tränat på nedläggningshotade Tullingeflygfält delmomenten minering, sprängning av startbanor och försvar vid luftlandsättning, vilket kulminerar vid en slutövning närmare jul.

Fordonsmina 13 var ett delmoment som tidigare tränats på hvexpeditionen och det var värdefullt att träna minering och maskering i terränggladan.

Använder ni kvistar med blad, tänk på att de ger olika färgtryck på framsida och baksida, påpekade hvinstruktören Lena Schotte.

Ett annat givande moment var utläggning och desarmering av stridsvagnsmina 5 och 6. Nummer 5 är väl en gammal bekant för de flesta, men nr 6 är en riktig otäcking, eftersom den har magnetisk utlösning och kan vara försåtmineras, påpekade hvinstruktör "Jesse". Han vet vad han pratade om, efter att ha röjt skarp i Jugoslavien.

Det gäller att använda fantasin, både när man lägger ut en minering och röjer den, påpekade Jesse, när vi röjde ett minpar

Finn felet i bilden! Rätt svar: Man får absolut inte ha ett järnspett liggande i närheten av den magnetutlösande fordonsmina 6, när man apterat den.

av typ 5 som var tandemkopplad med en väl dold trotylstubin. Kommer fienden med ett minröjningsfordon eller stridsvagn kommer detta med all säkerhet att bli utslaget, var Jesses länksiska kommentar.

En annan erfarenhet från Jugoslavien framkom vid moment "Sprängning av diken i startbana". Natoflyget blev åtskilliga gånger grundlurade av skenmaskeringar. Det går typerligt att simulera sprängda diken med större tygstycken eller svart plast. Vi tränade dock den vassa metoden att spränga diken med konladdningar: Först gör man hål i

Ett färgburk eller PET-flaska kan bli en "surrogatkronladdning" – sprängeffekten blir dock begränsad.

betongan med dessa och sedan sprängs diket slutgiltigt med trotyl. Har man inte riktiga konladdningar, kan man göra surrogatvarianter med PET-flaskor eller kaffeburkar. Det gällde även simuleringsövningar vid försvar vid luftlandsättning. Helikoptern, som kom rullande över ängarna var en rostig Volvo! Nöden är uppförningarnas moder.

TEXT & FOTO:
HANSEMAN CALÅS

Noliamässan nära tragedi

Noliamässan i Umeå 2003 kan i många bemärkelser ses som en framgång. Det som framkom av rekryteringspersonalen som idag stod där i värmen var att ny materiel lockar barnen till att vilja känna och klämma. Med barnen följde föräldrarna som i sin tur fick tid för samtal med de hemvärnssoldaterna som stod för rekryteringen. Resultatet blev 10–15 intresseanmälningar per dag, vilket ses som en framgång.

Krigsmålning var ett nytt och spännande inslag från hemvärvnet. När soldaterna som stod för målningen intygade att färgen gick bort med tvål och vatten tyckte även föräldrarna att bar-

nen skulle få måla sig.

Det tråkiga med Nolia i år var att under en av de hetare dagarna fick många besökare svår ysel. Luftkonditioneringen var alltför dålig. Hemvärnet larmandes av Röda korset som behandlade allt fler för denna ysel. Två hemvärnsmän avdelades för att undersöka saken. De öppnade en port för att öka insläppet av syre. När tio minuter gått beslöts soldaterna att söka upp mässledningen för att förmå dem att ge tillstånd att öppna fler portar. När hemvärnsmännen återkom hade porten åter stängts. När den ena av soldaterna öppnade igen möttes han med hot om våld av en utställare. Skälet skul-

le vara de stora värden som fanns i montrarna. Att mäniskor hade svår ysel bekom denne inte. Soldaterna beslöts då att invänta förstärkning. Värnplikta från I 19 placerades tillsammans med hemvärnssoldaterna för att bevakta de öppna portarna till dess att syrenivån ökat i lokalen. Samarbetet mellan Röda korset, hemvärnet och I 19 kan ha förhindrat en tragedi. Vart är människan på väg när livräknas i pengar? Den frågan överläter jag till er läsare att begrundा.

JOHANNES BJÖRK,
LOKALREDAKTÖR
VÄSTERBOTTENS GRUPPEN,
SKELLEFTEÅ

5 000 såg hemvärvnet i Halmstad

● Hemvärvnet fick i uppgift av Hallandsgruppen att visa upp sin verksamhet och utrustning bland turister och allmänhet i centrala Halmstad den 18–20 juli under det årliga nöjesevenemanget Laxivalen som genomfördes för 18:e året i följd i Halmstad. Det var första gången som militär deltog. Hemvärvnet och Halmstads garnison gav närmare 5 000 besökare möjlighet att se och uppleva det moderna försvaret. Syftet var att skapa en positiv bild av frivilligverksamheten samt hemvärvnets roll militärt och civilt. Samtidigt passade man på att rekrytera intresserade till de olika frivilligorganisationerna.

Kompanichefen i Nissadalens kompani löjtnant Rolf Calisendorff var huvudansvarig för arrangemanget. Han hade en stab om 80 medarbetare till sitt förfrämmande från fredag kväll till söndag eftermiddag.

Allmänheten kunde bekanta sig med utländska och svenska minor, minröjningsmedel samt minröjare. Kompanisjukvårdstält hade byggts upp med material och utrustning. FRO förevisade samband och radioutrustning.

I ett av tälten kunde man se och känna på olika vapen. Fri-villiga motorcykelkåren från Kronobergsgruppen hade en hisnande uppvisning där man körde över taket på en bil.

En checkpoint upprättades där besökarna fick se och uppleva hur ett genomsök av fordon och omhändertagande av missänkta personer går till med hjälp av hundar.

Magnus Olausson förevisade hur effektiv hunden är för att leta efter försvunna personer och söka efter minor. Kapten Leif Sondell i tidsenlig uniform avfyrade salut med kanon när det var dags för uppvisning.

Garrisonens rekryteringscontainer fanns på plats med bildspel och broschyrer med budskapet *Gå med i Hemvärvnet, vi behöver dig*.

Restaurang med kok utspisade egen personal under hela evenemanget. Försvarsmaktens mobila elkraftverk användes till att leverera 220 volt till kylar, datorer och belysning eftersom Halmstads kommun krävde allt för höga avgifter för inkoppling på deras elnät.

Allmänheten fick också åka

Birgitta Andersson sminkar sårskador på unga åskådare.

bandvagn och terrängbil mellan de olika aktiviteterna.

En utvärdering av vårt delta-gande i Laxivalen kommer att ske under hösten, men samtliga är övertygande om att det är

bättre att satsa på färre men större och kraftfullare rekryteringsstillfällen.

**TEXT OCH FOTO:
LOKALREDAKTÖR
ROGER BENGSSON**

Haningeveteranerna hänger med

● Hemvärvsveteraner behövs inte kunde det låta från de yngre i ledet. I andanom såg väl kollegorna en farbror som dignade under utrustningen, som i framryckningen hamnade allt längre på efterkälken. Men åt det hållat stod inte vår håg. Vi lockas mer av att "fixa till det i bakre linjen – kvartermästeriet". Där ligger vår motiverande nisch.

Efter många aktiva år i dåvarande Västerhaninge hemvärv, 32. skärgårdshemvärvnskompaniet nalkades vi på 1990-talet åldersstrecket. Mödor och glädjeämnena hade vi delat i vårt hemvärv, vårt eget förband. Samtidigt aktualisrades frågan om sammanläggning med bäste antagonist, grannkompaniet i Österhaninge. Skulle vi vända

på klacken, lämna in? Ånej! Veteranförordnandet blev lösningen för tiotalet av oss. Under tiden fusionerades kompanierna utan större gnissel. Därmed kunde veterangruppen med glädje hälsa fyra profilstarka herrar från östra sidan välkomna till gruppen, nu uppe i 15 aktiva!

Från att ha varit ett ratat onödigigt hos en del fann vi oss snart så eftertraktade, att vi nödgades utforma en "insatsinstruktion" med kompanichefen som huvudman. Något slags stadsbudskår, som man bara ringer efter, det mäktade och önskade vi ju inte framstå som.

Logistiken med allt från handräckning till fordonstransporter blev vår främsta och uppskatta-

de uppgift. Under bataljons- och kompanioövningarna svarar vi för den viktiga kontakten med de hemmavarande och med myndigheter. Under flera tunga dygn deltog vi för ett par år sedan i skogsbrandbekämpningen i Tyrestareservatet. Ett annat exempel ur vårt register är säkerhetstjänsten på Utö skjutfält vid skarpskjutning. Inte utan stoltet har vi dessutom kunnat visa upp vårt uppstrukturerade mobförråd inför in- och utrikes delegationer. Vid behov kan några av oss rycka in med assistans av olika slag. Uppgifter saknas inte!

Väsentligt är också att hänga med i utvecklingen. Alltså startade vi upp internutbildning. Samband, första hjälpen (LABC), orientering har stått på schemat.

Andra teman står på tur. Där-emellan har vi i all enkelhet våra oförlikneliga veteranträffar. Då blandas minnen och upplevelser i det förgångna med planer för det framförlikt. Allvar avlöses av skämt och förlösande skratt. För att inte tala om studiebesöken – på kraftpaketet isbrytaren "Ymer", och HvSS, där vår tidigare bataljonschef L-G Sederlin numera med museet som sitt skötebarn, generöst tog oss runt.

Samspela som vi är har vi innerligt roligt tillsammans. Vare sig det gäller att känna på vatten till kokgruppen eller skjutsa besökare på familjedagen.

**TEXT: SVEN BRINKLÖV
OCH ARNE LINDGREN
35. SKGHVKOMP/HANINGE
HVVKOMP**

Lokalredaktörer

Livgardesgruppen

Hanseman Calås
Bohusgatan 27
116 67 Stockholm
Tel: 08-644 39 69
070-768 21 85

E-post: ordmix@telia.com

Söderörnsgruppen

Göran Pettersson
Björkvägen 7
130 40 Djurhamn
Tel/fax: 08-571 515 87

Upplandsgruppen

Kenneth Holmgren
Nyborg, Läby
755 92 Uppsala
Tel: 0736-16 78 10

Dalregementsgruppen

Hans Lindquist
Hökviken
791 91 Falun
Tel: 023-222 49

Gävleborgsgruppen

Hans Wandér
Lumnäs
820 65 Forsa
Tel: 0650-270 02

Västernorrlandsgruppen

Rolf Höglund
Krovägen 2
864 33 Matfors
Tel/fax: 060-200 05
070-634 61 62

Jämtlandsgruppen

Erik Arthur Egevärn
Box 106, 830 01 Hallen
Tel: 0643-301 25, 010-697 63 46

Västerbottensgruppen

Sven-David Sörensen
Måttgränd 90, 906 24 Umeå
Tel: 090-18 19 18 (b), 090-208 09 53 (a),
070-666 50 53.
E-post: sven.sorense@ersboda.ac

Johannes Björk
Nygatan 5
930 15 Bureå
Tel: 0910-78 11 24
070-607 05 78

Norrbottnsgruppen

Jan Backman
Dalbackavägen 39
945 92 Altersbruk
Tel/fax: 0911-20 40 37

Lapplandsjägargruppen

Norrbottns gränsjägargrupp

Sven Kosteniush
Rantaanjärvi 78
957 94 Övertorneå
Tel: 0927-230 00
Fax: 0927-231 23

Gösta har slitit ut åtta chefer

● Gösta Brandt, född 17 april 1924 är en unik hemvärnssoldat. Han är numera veteran i Mickels hemvärnskompani inom Jönköpings hemvärnsbataljon. Gösta gick med som hemvärnsungdom när hemvänet bildades och har alltså varit hemvärnssoldat och befäl sedan hemvänet våren 1940. Gösta visar stolt upp sitt första hemvärnskontrakt från 1942 påskrivet av hemvärnschef Linder i Malmbäck.

– Jag var ju underårig och hade ej gjort militärtjänst berättar Gösta.

Utrustningen första åren bestod av armbindel, grötrock och gevär. Övrigt fick man hålla med själv. Det var skjutning varje lördag på skjutbanan i Malmbäck och Gösta, som då bodde i Ödestugu cyklade de 17 kilometrar-na tur och retur i alla väder.

Mitt under pågående världskrig mönstrade den 19-åriga Gösta och ryckte in till 2:a kompaniet I 12 i Eksjö 1945. Gösta

Gösta är mest glad över materiel-förnyelsen.

hade stor nytta av hemvärns-kunskaperna och fick redan första veckan leda exercis på kaserngården.

Direkt efter muck blev Gösta ställföreträdande gruppchef. 1954 skrev han kontrakt med Tenhults hemvärnsområde och hade då avancerat till gruppchef. Plutonchef blev han 1979 och hemvärnveteran i

början 90-talet. Ett mycket stolt ögonblick var i juni 2000, då Gösta mottog 60-årsmärket i samband med skandinaviska fälttävlingen i Eksjö ur dåvarande MD-gruppchefen överstelöjt-nant Stefan Anderssons hand.

Gösta har bara haft åtta hemvärnschefer under de 63 åren inklusive nuvarande nya chefen Gunnar Wahlström och då längst den legendariske hemvärnschefen Johan Karlsson. Det är alltså kontinuitet i Mickels hemvärnskompani, som kompaniet numera heter.

Gösta, som hela tiden arbetat som chaufför inom entreprenad-branschen, tycker att tillförseln av modern materiel till hemvänet är det bästa genom åren.

Med ålderns rätt har nu den ungdomligt vitale Gösta sagt upp sitt hemvärnskontrakt, men har ännu inte lämnat in uniformen.

TEXT: KENNETH WENNBLOM

N S G LOKALREDAKTÖR

FOTO: ANDREAS WENNBLOM

Soldatprov med hjortronsylt

● Fjorton bilkårister, en från frivilliga motorcykelkåren och en från frivilliga radioorganisationen, alla ur Norrbottensgruppen genomförde fjällmarsch med soldatprov och fjällorientering.

Vi gick den nära tre mil långa sträckan Vassijaure – Björkliden med ett uppehåll i Låktatjåkkostugan där vi åt våfflor med hjortronsylt och glass.

På söndagen var det dags för en fjällorientering på cirka sex kilometer.

Fyra lag ställdes upp. Ulrika Jansson och Margareta Galling vann guldbmedalj och en kamouflageväcka som första pris. Några gick ut på fisketur, men fiskelyckan var inte så god.

**MARIT JOHANSSON,
NORRBOTTENSGRUPPEN**

Prästen vill gå med

● Pastorsämbetet i Bastuträsk, Norsjö kommun, Västerbottens inland planerade för en annorlunda högmässa. De hade en idé om att hemvärnsbataljonen i Skellefteå skulle kunna servera ärtsoppa och hemvärnsmusiken spela vid högmässan. Hemvärnsmusiken från Vännäs deltog. Bastuträsk tillhör numera Skellefteå Västra kompani och vi fick ett antal intresseanmälningar. Även prästen är villig att gå med i hemvänet som bataljonspräst. Så mycket folk har det enligt kyrkovaktmästaren inte varit i kyrkan på länge. Byske hvkompani skötte koket med den äran, plus tre frivilliga kvinnor som ställdes upp och serverade. För övrigt så var lottorna, bilkåren, Röda korset samt brukshunds-klubben representerade.

**MATS SEHLSTRÖM,
BATKVM OCH REKRYTERINGS-
ANSVARIG SKELLEFTEÅ**

Trestegs stabs- utbildning i Småland

● Jönköpings hemvärnsbataljon genomför 2003 en trestegs stabs- och sambandsutbildning.

Övningsledarens, löjtnant Susanne Samuelsson i Jönköpings hemvärnsbataljon, mål är att förbättra stabernas förmåga att ledra verksamhet. En lördag i september samlades 80 personer på Skillingaryds skjutfält till steg två.

Bataljonsstab och sju kompanistaber upprättades med korta avstånd. Ett spelscenario med stor industribrand målades upp. Samband både med tråd, radio och ordonnanser övades.

Övningsledningen matade he-la tiden staberna med uppgifter och övningen visade att sam-band är A och O för att kunna leda verksamhet.

KENNETH WENNBLOM

N S G LOKALREDAKTÖR

Första MSO-söket i Västernorrland

● En lördag i augusti genomförde Örnsköldsviks hemvärnsbataljon tillsammans med polisen i Västernorrland en övning i eftersök. Detta var den första i sitt slag i Västernorrland. Drygt 100 hemvärnssoldater tillsammans med avtalsorganisationer deltog.

Syftet var att öva effektivt eftersök och se hur de båda organisationerna fungerade tillsammans under ledning av polis och militär insatschef, vilka arbetade efter en sökmetod som kallas MSO. (Method Search Operation).

MSO innebär att man enligt en mall med uppgifter om personernas ålder, fysik, eventuella sjukdomar och väderförhållanden snabbt hittar ramarna för att bedöma inom vilket område söket med största effektivitet ska riktas.

Målet med övningen var att lära sig av misstag och samla information vilken sedan följs upp så att organisationerna tillsammans uppträder med ännu högre effektivitet och styrka den dagen ett skarpt läge uppstår.

Övningen var planerad och sammanställd av bataljonschef Ronald Westman tillsammans med Kerstin Svedberg och Lars Byström från Örnsköldsvikspolisen och är resultatet av ett nära samarbete mellan bataljonen, polisen och räddnings-tjänsten som inleddes för ett år sedan.

I övningen hittades två vilsegångna minderåriga pojkar fem timmar efter larm av hemvärnsggrupper och mc-ordonnanser.

Alla inblandade var efter dagen mycket nöjda med insatserna och insåg nyttan av övningen och nyttjandet av de resurser som finns att tillgå med relativt kort varsel.

TEXT & FOTO:
PATRICK OHLSSON
NÄTRA
HEMVÄRNSKRETS

Godiskanon poppis i Närke

● Att nyrekrytera i all ära, men vårdar dem vi har är nog det viktigaste för att sen kunna rekrytera fler. Den nysammansatta hemvärnsbataljonen Sannahed bjöd därför in familj, släkt och vänner till en familjedag. Det kom drygt ett hundratal intresserade mormödrar, flickvännen, barn, män, fruar och arbetskamrater.

Bikåren transporterade ut dem i mörka skogen med hjälp av terrängbil och bandvagn, där de följde de en snitslad bana med kluriga tipspromenadfrågor.

"Min soldat" (med Ulla Billkvist) spelades i högtalarna. Speakern Sture Wååg gjorde allt vad han kunde för att komplettera "Ulla Billkvists" vackra sång genom att påannonsera de övriga aktiviteter som fanns.

Barnen upptäckte en kanon som det satt ett rep i. När de drog i repet kom till barnens förtjusning vare sig granater eller rengöringsviskare, utan stora godispåsar.

Två mödrar blev lite oroliga när de mötte sina barn med torkat blod på örat och ett förband

När man drog i repet kom stora godispåsar ur kanonen.

runt huvudet. De lugnades snabbt ner av sjukvårdarna som förklarade att det var sminkblod, och att barnen fått lära sig att lägga förband i sjukvårdstältet.

Plötsligt ringer det i sjukvårds-tältets fälttelefon m/37, sjukvårdbefälet Lennart Munther svarar, efter några "ja, okej, det är uppfattat" lägger han på, det var från några som hittat en oplats och rapporterade vad de sett i kikaren.

Nu började bli kö hos mc-ordonnansen (Tomas Andersson) som bjöd på åktycker för såväl, barn, vuxna som hundar.

Prickskytarna Micke och Ste-

fan visade sin utrustning och lättade som ville provsjuta ett avancerat specialbyggt luftgevär. Signalisterna Lars Schwerin och Sture Wååg hade fullt upp med att svara på besökarnas frågor i "1313 bilen" och samtidigt bemanna radioutrustningen där de svarade på alla anrop de fick från segelbåtar, radioamatörer, norrmän med flera.

Jag vill härmed tacka besökare, Livregementets grenadjärggrupp, Svenska Kraftnät och framför allt alla ni som genom era arbetsinsatser gjorde denna dag möjlig!

TEXT & FOTO:
LT JIM PERSSON

Skaraborgsmusiken fick ovationer

● Skaraborgskåren besökte kurorten Bad Zwischenahn utanför Bremen på den en årliga festivalen.

Kåren har varit med tidigare några gånger som civil musikkår – Volvo Musikkår.

Under tre dagar spelade vi konserter samt deltog i festveckans avslutande parad. Konserterna utfördes i stadens anrika kuran-

stalt, på en scen utomhus i den så kallade vingården och på staden rådhustrappa.

Varje konsert var fullsatt och paraden genom staden bevittnades av tusentals människor. Kåren fick ovationer och applåder under marschvägen. Tydlig föll det folk i smaken med denna taktfasta svenska marschmusik.

Det kan nämnas att kåren under besöket fick en inbjudan till en internationell musikfestival nästa år i Bad Zwischenahn.

Efter hemkomsten till Skövde igen var det dags att repetera för högvakt. För första gången hela vaktstyrkan från Skaraborgs hemvärn samt medföljande "egen" musikkår i topptrum.

ÅKE AHLRIK

Sjövärnskåren trumpetade för 12 000

● Statens fastighetsverk, som förvaltar byggnader och de marina traditionerna på Skeppsholmen i Stockholm, anordnade för tredje året i rad Skeppsholmsdagen en synnerligen solig höstdag i september. På båtarna kring kajerna, museerna, segelfartyget af Chapman, briggprojektet Stockholm ming-

lade uppskattningsvis 12 000 besökare som mumsade såväl korv som cocosbollar medan de lyssnade på Sjövärnskårens snitsiga orkester under ledning av tamburmajor Gustav Lindström. Ett annat inslag från frivilligförsvaret var högvakten som utgick från salutkanoner vid bron klockan 11.38 prick.

Det var Livgrenadjärgruppen från Linköping, i basker brun, som taktfast marscherade mot slottet.

Frivilligförsvarets orkestrar, totalt ett tjugotal, från Sjövärnskåren och hemvänet för de militära musiktraditionerna vidare.

HANSEMAN CALÅS

Bygg hemvänet för tillväxt

"Det är viktigt att vi inom rörelsen vet vad som gäller och har chansen att påverka."

I UTREDNINGEN "Hemvänet efter 2004" samt i efterföljande förbandsmålsättningen (TOEM) görs flera väsentliga och nödvändiga ställningstaganden. Det är viktigt att vi inom rörelsen vet vad som gäller och har chansen att påverka. Många punkter i ovan nämnda utredning tycker jag är bra, men en del håller jag inte alls med om; nämligen förbandsstörlekarna eller rättare sagt uppfyllnaden av personalramarna i fredstid.

Inom vår MD-grupp, Älvborgsgruppen, tar man nu det drastiska steget att gå från fem hemvänsbataljoner till två eller tre.

För bataljoner och kompanier blir det väsentligt, i många fall dubbelt eller tredubbelt större förband både personellt, vilket ju är grundtanken, men också ytmaßigt.

Till vilken nytta? Det blir ju inte fler hemvänsmän per objekt!

Det blir så stora områden att det inom vissa kompaniområden förekommer i radionäten två eller tre olika dialekter.

Nu kommer dock detta inte att störa nämnvärt då jag (som gammalt sambandsbefäl) inte vet vilken radio, som har tillräcklig räckvidd för att man ska kunna ha något kompaninät. Ännu värre blir det inom underhållstjänsten, som nu ska betjäna mer än 300 personer vid olika objekt med enbart en kokgrupp och en sjukvårdsgrupp.

Varje hemvänsbataljon får mångdubbelt fler objekt och en stor personalstyrka spridd inom ett gigantiskt område.

Hemvänsbataljonschefen får ett jättejobb. År det yrkesofficerare vid MD-gruppen som ska vara bataljonschefer?

I DEN NYA UTREDNINGEN "Hemvänet efter 2005" vill man att Sveriges hemvärn, utvecklas till vassa insatsförband, samt att man bygger in en *tillväxtkapacitet*. Hemvänet ska kunna återta.

Man tillvaratar det mesta från föregående utredning samt den ledningsstruktur som finns uppbyggd i dag.

Utredningens hemvänsför-

band satsar på *chefer och specialister*.

Man behåller i stort det antal bataljoner som finns i dag

Bataljonen har en fulltalig bataljonsstab och ledningspluton (chefer och specialister). Bataljonen har en, två eller tre insatsplutoner. Detta för att ta tillvara intresset från många unga att komma med i just insatsorganisationen. Detta innebär i sin tur att stora bataljoner i större tätorter kan ha ett eget insatskompani.

Hemvänskompaniet har en stab och en stabs- och tross-tropp som naturligtvis är fullbe-mannad och välövad.

Därutöver behöver kompaniet bara ha en hemvänspluton. Denna pluton har ett stort antal befäl som gått plutonchefskurs. Huvuddelen av övriga har gått gruppchefsutbildning. I platonen finns ett antal meniga. Det är dessa som finns med i dag och är intresserade. För övrigt så lägger man inte ner ett jättejobb på att rekrytera meniga.

Denna pluton blir lätt tre den

gången det erfordras och folket kommer

Organisationen medger också att man kan ta en time-out. Man befrias från sitt kontrakt för en tid. Man har inget vapen och räknas inte som "nolla". Man är normalt med i föreningsverksamheten och ställer upp vid stöd till samhället.

ERLING EDWARDSSON,
CHEF FÖR KINDS
HEMVÄNSBATALJON

Fotnot:

Det finns naturligtvis ingen utredning enligt ovan. "Naturligtvis" därför att klokskapen i, att i hemvänet ha en tillväxtkapacitet den gången det börjar brinna i knutarna och folket strömmar till under fanorna, inte har tillgodosetts i den första utredningen och förbandsmålsättningen (TOEM).

Varför kan man inte från rikets ledning eller ÖB i någon utredning få tydligtjort vad hemvänet ska nyttjas till? Varför talar man inte om det för svenska folket?

Debattregler

Många vill vara med på Läsarnas forum. Skriv därför kort, högst 3000 tecken, och koncentrera dig till ett ämne i taget.

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera (korta) insända bidrag. Anonyma insändare accepteras bara i undantagsfall.

Redaktionen måste dock alltid ha namn och adress. Ange om du önskar placering i nättidningen eller papperstidningen.

Adress:
Tidskriften Hemvänet,
Debatt
107 85 Stockholm

Planera reserv för drömövningen

TRÄKIGT NÄR ALLTING bara cirklar kring insatsförband och ny materiel. Gör något konkret för alla oss vanliga "indianer", som vill vara i de vanliga kompanierna. Hur ska vi få folk till övningarna? När befälen tycker att det är kul och engagerar sig, sägs det. Jo visst. Men när man försökt med det i 15 år utan resultat så tröttnar man naturligtvis. Resultatet blir en massa gnäll

över alla som inte kommer. Vi måste lägga bort allt detta och inrikta oss på vad som är det roliga och väsentliga.

SVÅRT? JAVISST. Ibland måste man göra flera planeringar. En "drömplan" om alla kommer och en plan "B", så man inte behöver snajda ihop den planen i skogen, när alla väntar på att något ska hänta. På min senas-

te övning var vi 12(!). Sex soldater och sex stabsmedlemmar, tala om förband. Vi gillade läget och har efteråt fått mycket be-röm för vad vi uträttade. Här hade alla dessutom möjlighet att göra många saker.

Tack övningsledningen för att övningen genomfördes och tack Dacke för bra samarbete.

SERGEANT KARLSSON,
NORRA MÖRE

Elitiseringen är nödvändig

INSTÄMMER TILL FULLO med tidigare artiklar om hemvärvnets framtid. Det är glädjande att läsa att det finns hemvärvnsoldater som tycker att det är berättigat med krav. Fyskrav, krav på vapenhantering och annat. Klarar man inte av sin vapenhantering

har man inte i hemvänet att göra. Klarar man inte av insatsplutonernas lite tuffare övningar bör man tänka om. Alla måste rannsaka sig själva.

Vi är ett krigsförband och ska vi verka med framgång måste vi vara på topp. Tyvärr kommer

denna elitisering av hemvänet att vara nödvändig. Hellre ett fåtal vassa enheter än en halvmesyr till organisation.

JOHAN OLOFSSON,
GRUPPCHEF
N. ÅSBO
INSATSPLUTON

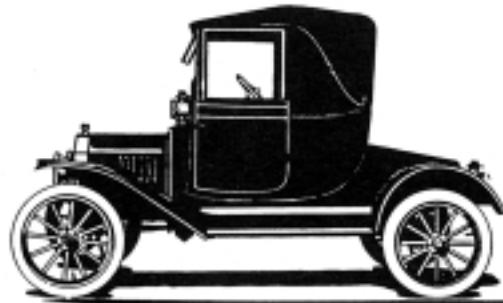

Försvarsmakten behöver driftvärvnet

"Kraven på att kunna verka snabbt och på olika platser inom och utom landet i kombination med att egna transportresurser successivt avvecklats, gör FM helt beroende av civil transportkapacitet."

RIKSHEMVÄRNSCHEFEN har tillsatt en utredare för att föreslå hur driftvärvnets framtid ska se ut. Utredningen ska utgå från de krav och behov som följer av de förmågor som Försvarsmakten (FM) ska upprätthålla, till följd av de hotbilder som samhället har att leva med. Jag välkomnar både utredningen och inriktningen eftersom det är ett helt rationellt förhållningssätt. Vi ska ju inte upprätthålla det som ingen efterfrågar. Logiken håller så långt, men jag är på mycket goda grunder oroad att den logiska tankebanan inte följs ut till sinnliga logiska syntes.

Rikshemvärnschefen redovisade vid driftvärvnschefsmötet i september hur FM:s förmågor såg ut och vilka förbandstyper som var förutsättningar för dessa. Här hänvisades driftvärvnet till periferin av detta "förmågefokus". Det kan möjligen vara en slutsats om man har uppfattningen att dagens driftvärv är några måttligt utbildade soldater som har uppgiften att skydda sin arbetsplats. Jag hävdar att driftvärvnet är något annat än detta. I synnerhet delar av driftvärvnet som har till uppgift att skydda samhällsviktigt infrastruk-

tur. Jag kommer följaktligen till andra slutsatser.

Kraven på att kunna verka snabbt och på olika platser inom och utom landet i kombination med att egna transportresurser successivt avvecklats, gör FM helt beroende av civil transportkapacitet. Lägg till att FM:s behov av transporter i händelse av en störning kommer att konkurrera med det övriga samhällets behov av transporter för att hantera samma situation. Här är det inte givet att FM:s behov av transporter kommer att bedömas mer angelägna än andra sett ur ett helhetsperspektiv.

Slutsats ett: Tillgängliga transportresurser och transportsystem måste kunna skyddas för att kunna säkerställa samhällets behov och därmed förutsättning-

arna för FM:s förmågor.

Nya hotbilder ställer också andra krav på förmågor. Den asymmetriska krigföringen innebär att det förmodligen är mer sannolikt att en angripare riktar sitt våld mot samhällsviktiga funktioner för att nå sina mål, istället för att konfrontera militära mål. Detta kräver bland annat att vi kan skydda vårt järnvägstransportsystem på ett tillförlitligt sätt och med vapenmakt om så krävs. Här hävdar jag att det inte finns någon annan funktion än driftvärvnet som kan upprätthålla denna förmåga. Detta för att det både av kompetensmässiga och juridiska skäl inte är möjligt för andra att utöva det skydd som krävs.

Slutsats två: Ett väl utbildat och övat driftvärv är en förut-

sättning för att kunna utföra skydd, bevakning och ledsagning i spårbunden miljö. Denna slutsats kan dras även för andra driftvärv som uppträder i miljöer där särskild kompetens krävs.

I internationella sammanhang har man insett betydelsen av att kunna skydda samhällsviktig infrastruktur. I USA har presidenten tillsatt en kommitté för "Critical Infrastructure Protection". Samma typer av arbeten pågår inom Europeiska unionen och hos våra nordiska grannar. Även i det svenska krishanterings-systemet har transporter angetts som en "särskilt viktig funktion". Denna lista av goda exempel kan utan ansträngning göras oändligt lång.

Slutsats tre: FM är i gott sällskap om vi också drar slutsatsen att samhällsviktiga funktioner så som transporter måste kunna skyddas.

Syntesen är given. De driftvärv som skyddar samhällsviktig infrastruktur är helt avgörande för de förmågor som FM måste kunna upprätthålla nu och i framtiden.

HANS HAGEN,
CHEF FÖR
JÄRNVÄGARNAS DRIFTVÄRV

Säkerhetspolitiken är naiv

"Sveriges säkerhetspolitik bygger på den naiva inställningen att 'efter sol kommer sol'."

SVERIGES FÖRMÅGA att försvara sig mot väpnat angrepp, kommer att minska ytterligare. Endast några enstaka platser kan under begränsad tid skyddas. Tanken att hela landet ska kunna försvaras har övergetts sedan tidigare.

Förmågan att bedöma hot mot Sveriges utrikesminister var begränsad, liksom förmågan är begränsad att bedöma säkerhetspolitiska hot mot Sverige. Jämförelsen kan göras mellan bedömning av hot mot ledande politiker och hot mot Sverige – båda

bedömningarna var och är felaktiga. Sveriges säkerhetspolitik bygger på den naiva inställningen att "efter sol kommer sol". Ingen hot finns således mot Sverige, nu eller i framtiden, enligt regeringen och därfor kan ytterligare minskning av försvaret göras. Risktagningen är uppenbar och det är lite konstigt att inte fler mäniskor protesterar mot dena "solskenspolitiken". Vår vilja och önskan att Anna Lindh skulle ha fått leva, får inte fördunkla det faktum att med livvaktsskydd, hade utrikesministern sannolikt

levt i dag. Vår vilja till fred och försoning över nationsgränser, får inte naivt begränsa vår förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp.

Förtroendet för högsta militärledningen har minskat. Man har inte ens kunnat fullfölja förra försvarsbeslutet, trots att det har gått tre år. Förstärkningen av nationella insatsstyrkorna har avbrutits – bland annat har markstridsbataljonerna inte organiserats. Hemvärnets numerär har fortsatt att minska. Det föreligger en "breddad hotbild" påstår

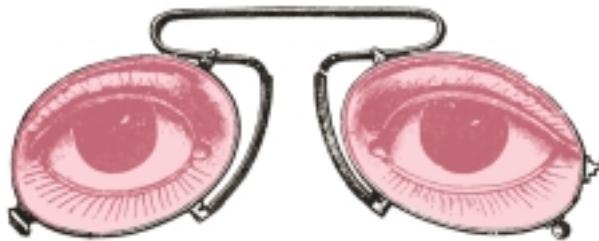
statsledningen och pekar särskilt på terrorhotet. Någon lagstiftning som gör det möjligt att utnytta Försvarsmakten vid terrorangrepp finns inte i Sverige. Förmågan att mobilisera Sveriges Försvarsmakt har, efter försvarsbeslutet 2000, kraftigt försvagats. Det verkar som politiker och högsta militära ledningen mest är intresserad av försvar av flygbaser i Kongo. Har Sverige en naiv statsledning som chansar med mäniskors liv och nationens fortbestånd?

LARS BJÖRK

Leo Kramár svarar Ola Nilsson (nr 4/03)

OM OLA NILSSON kunde läsa mitt debattinlägg utan färgade glasögon skulle han se att det inte innehåller ett enda ord av "hyllning" eller "beundran" av Bush eller supermakten USA och inte heller något "förakt för en internationell rättsordning". Däremot en analys av den USA-dominerade världen vi får vänja

oss att leva i och en kritik av det impotenta FN. Möjliggör jag ha satt citattecken kring "göra världen säker för demokrati och marknadsekonomi" för att poängtala att jag upprepar gängse slogan. Ola Nilssons bild av USA som ett militärt hot mot Sverige förefaller mig fortfarande som befängd.

USA utgör inget hot mot Sverige

"Det är möjligt att Bush kan öka sina chanser att bli omvald genom att avsätta en sadistisk massmördare som fyllt sitt hemland med massgravar ..."

OLA NILSSONS (Hemväret 3/2003, 4/2003) rädska för en amerikansk invasion av Sverige är något ogrundad. Han skriver bland annat att USA utgör en hotbild mot Sverige eftersom amerikanska presidenter kan öka sina chanser att bli omvalda genom att visa musklerna.

Det är möjligt att Bush kan öka sina chanser att bli omvald genom att avsätta en sadistisk massmördare som fyllt sitt hemland med massgravar, men vem stödjer ett krig mot svenska nordbor som år efter år montrar ner sin militära apparat?

Ola beskriver den amerikanska utrikespolitiken som något ondskefullt som drivs av religiös

fanatism. Sanningen är den att amerikansk utrikespolitik i regel är förfuig och moralisk försvarbar. Det behöver knappast poängteras vilket enorm moralisk skuld världen (och i synnerhet Västeuropa och Sydostasien) har till USA som befriade Europa från två världskrig, satte stopp för imperialistiska Japan och Nazityskland och under ett halvt sekel var det enda som stod mellan Sovjets aggressiva expansionistiska utrikespolitik och västvärlden.

TA FALLET med Afghanistan som ett exempel: 1979 gick den sovjetiska Röda armén in i landet och slaktade 2 miljoner af-

ghaner och drev 4–5 miljoner av landets totala 20 miljoner invånare på flykt. Genom att stödja de afghanska krigsherrarna med pengar och luftvärnsvapen lyckades USA och Storbritannien få slut på detta vanskliga massmord. Afghanernas "tack" var terrorattacken den elfte september. Det är talande för amerikanernas moraliska överlägsenhet mot terroristerna hur de ansträngde sig för att undvika civila förluster när de avsatte talibana och förstörde Al Quaidas terrorläger i Afghanistan. Kom för all del också ihåg att mänskliga rättighetsorganisationer slagit larm om att uppemot två miljoner afghaner skulle svälta

ihjäl den vintern därfor att talibana vägrade släppa in mattransporter i landet. USA förde in tiotusentals ton mat i Afghanistan efter kriget och svälten uteblev. Irak är kanske ett ännu bättre exempel: via ett snabbt krig lyckades USA avsätta en regim som mördade tiotusentals (hundratusentals?) oskyldiga civila årligen och förslavade 24 miljoner människor.

Till sist: tror Ola att det är en slump att USA:s grannar Mexiko och Kanada har så små militära styrkor mot USA:s gräns? Sanningen är förstås den att man i dessa grannländer inser att USA inte utgör något hot.

CARL RUTGERSON

Slutreplik från Ola Nilsson:

MED CARL RUTGERSSONS världsbild är försvarspolitiken något väldigt enkelt, den behövs helt enkelt inte. Alla stater i Sveriges närhet är ju numera demokratiska, inklusive Ryssland. Så varför alls ha ett försvar?

Sanningen är att demokratin historiskt inte har hindrat demokratiska krafter från att ta makten. Inte heller har den hindrat den som är demokratiskt vald i ett land att förtrycka folk i andra länder. Vilka garantier finns för att just dagens

USA skulle vara något undantag? Har Pinochets USA-stödda militärkupp mot Chiles demokratiskt valde president aldrig ägt rum? Hur var det med USA:s (även enligt amerikansk lag olagliga) bevärpning av Contras-banditerna som mördrade och våldtog bönder i Nicaragua? Tyvärr går det att hitta åtskilliga exempel från nutidshistorien på hur USA har stött korrumperade våldsregimer eller inte dragit sig för att störra demokratiska regimer när man i Washington ansett att det gynnat sina egna intressen. USA är absolut inte moraliskt sämre än andra, men lan-

det har oändligt mycket större resurser än någon annan.

Tanken att världen skulle stå i något slags moralisk skuld till USA är inte ovanlig men inte desto mindre besynnerlig. Det tog lång tid innan många även i Sverige ville se vad som faktiskt pågick i Vietnam. Man kan fråga sig varför dagens ledare i ett land skulle ha särskilda rättigheter grundade på vad farfars generation uträttat.

Sovjetunionens dominans i Östeuropa byggde på samma tanke, att man skulle ha rätt till en ledande ställning som tack för att man befriat länderna från Tyskland. I båge fallen

glöms gärna bort att varken Sovjet och USA självmant tog strid mot Tyskland, utan drogs in först när Hitler förklarade dem krig.

Varje sann demokrat tar avstånd från föreställningar om kollektiv skuld eller att vissa folk eller nationer skulle stå över andra. Rutgerssons tal om amerikanernas "moraliska överlägsenhet" känns därfor utomordentligt unket.

Den enda säkra lärdom vi kan dra av historien är att det alltid är bäst att vara på sin vakt. Särskilt mot den som har mycket vapen.

OLA NILSSON

Hög tid för stor reform

ÄR DET INTE HÖG TID för en stor reform inom hemvärvet? Jag har svårt att förstå varför soldater som är äldre än 55 år sätts in i stridande befattning och har en Ak 4 i hemmet. De bör kanske inte sluta, utan förflyttas till stabsber med mera där deras kunnande kommer nytt.

Vi 20-åringar har inte kompetens att leda bataljoner som de, men vi är väsentligt duktigare på det en soldat ska utföra – strid och stöd till samhället i katastrofer.

Min erfarenhet av hemvärvet säger att det finns en stor spridning mellan förbanden vad gäller utrustning, utbildning, övningstid och personal. Detta gäller också tyvärr för insatsplutonerna där en del visat sig vara mycket bristfälliga. Vissa vanliga hvsförband (som jag inte vill nedvärdera) gör utomordentligt bra ifrån sig och är bättre än vissa insatsplutonter, andra absolut inte.

Skär ner antalet hvsoldater, alltså ut med nollorna. De är illojala mot sitt förband och är en kostnad, pengar som kan läggas på utrustning för övriga soldater. Förhoppningsvis blir det en motor för högre deltagande. Insatsplutonerna och övriga förband suktar efter den utrustning GU-förbanden har.

Delar av den utbildning som ges är mycket bristfällig. Fyra timmar vapenutbildning på Ak 4 genomförde jag vid min introduktionsutbildning, ska det vara så? Har jag lärt mig ak:n? År mina kamrater trygga? Tur att FBU finns.

Bort med nollorna, och höj kragen. Tillför ny materiel, främst till förband med hög närvärko per individ så att insatsplutonerna och vanliga hemvärvet inte hamnar i konflikt.

Höj utbildningskvalitén med bra befäl, och framförallt, satsa på en bättre rekrytering. Riks-hemvärvschefen framhåller personlig rekrytering, vilket troligen är den bästa vägen.

Rekrytera direkt från GU och utlandsmissionerna, satsa på en målgrupp mellan 20 till 35 år, det är där vi bör ligga.

FÖRHOPPNINGSFULL

STF CHEF HVINSATSGRUPP

Hemvärvet i kristallkulen

Med detta förslag försöker jag att höja hemvärvets användbarhet i fredstid och därmed kanske också öka intresset av att tillhöra hemvärvet.

I SVENSKA DAGBLADET den 31 juli frågar medlemmar i försvarsberedningen hur det militära och det civila försvaret bör organiseras och ledas för att uppnå bästa effekt i fredstid. Chefen för Försvarshögskolan svarar den 10 augusti: "Genom att föra samman den politiska och den militära ledningen skulle snabbhet och ömsesidig förståelse skapas".

Jag håller med om detta men det bör gälla även på gräsrösnivå. Jag presenterar här förför en idéskiss för hur hemvärvet skulle kunna ingå i "kommunens organisation för ledning av det civila totalförsvaret vid höjd beredskap".

I MIN KRISTALLKULA ser jag ett hemvärv som i fredstid organiseras kommunvis och i nära samverkan med kommunens krisorganisation. Verksamheten leds av en deltidanställd hemvärvschef som ingår i kommunens krissamordningsgrupp.

Ytövervakning blir hemvärvets viktigaste uppgift. Kommunfullmäktige ska ha det övergripande politiska ansvaret.

I min normalkommun består hemvärvet av chef, stab, ett antal hvsplutonter, en hvionjärpluton och en hvinsatspluton.

Hvsplutonen blir i fredstid den mest aktiva enheten i det kommunala hemvärvet. Plutonen innehåller ett stort antal små grupper med god lokalkändedom och som utför patrullering, bevakning, eftersök, vägvisning och diskret eskort.

Det interna sambandet sker med civila mobiltelefoner.

I fredstid sker spaningen civilt och utan vapen. Dessa många små spaningsgrupper kommer att utgöra de yttersta länkarna i det framtida nätverksbaserade försvaret.

Hvionjärplutonen samverkar med kommunens räddnings-tjänst och ska med kort varsel kunna hjälpa till med trafikreglering, röjning, fördämningsarbeten etcetera. Verksamheten organiseras tillsammans med byggnadsentreprenörer och åkerier. I plutonen bör ingå en sjukvårdsgrupp.

Hvinsatsplutonen utgör vid

höjd beredskap kommunledningens väpnade styrka och svarar i samverkan med polisen för eskorttjänst, bevakning och skydd av viktiga objekt.

Hvstabben utgör hvchefens operativa stöd, svarar för planering av verksamheten, sambandet mellan spaningspatrullerna och försvarets it-nätverk samt förstärker kommunledningen med utbildade stabsspecialister, it-tekniker och signaller för ökad uthållighet vid höjd beredskap.

MED DETTA FÖRSLAG försöker jag att höja hemvärvets användbarhet i fredstid och därmed kanske också öka intresset av att tillhöra hemvärvet. Jag föreställer mig att många av dem som nu lämnat eller gått i "reserv" kan finna det meningsfullt att återkomma för att tillhöra en spaningsgrupp som mycket väl också kan vara jaktlaget eller gruppchefens andra naturintresserade vänner eller grannar av båda könen och alla åldrar.

ROBERT RYDINGSTAM
robert.rydingstam@handels.gu.se

Jollerprylar behövs inte

KAN VI SOM SOLDATER och chefer agera i våra befattningar så behövs det inte massa jollerprylar. Kan vi bara arbeta till hundra procent i våra befattningar så behöver vi inga pansarbandvagnar, baskrar, jägarbågar eller ak 5. Det viktigaste är att förbanden fungerar i strid och då måste vi öva detta.

Finnarna hade inga jollerprylar när ryssen knackade på dörren! Sug på den du!

KRISTER YDERHOLT,
PLUTONCHEF,
BÅSTADS KOMPANI

Internfinansiering av hemvärvet?

FILMEN "Kalenderflickorna", nu aktuell på biografdukarna, och brandmännen som vikit ut sig i flera succébetonade årska-lendrar gav idén: Varför inte hemvärvet och/eller medlemmar i riksstäders försvarsutskott? Överskottet kan oavkorat gå till bättre övningar.

Med hänsyn till min höga ålder (67 just fyllda) anmäler jag mig direkt som aspirant för höstmånaden december iklädd tomteluva, marschkängor och basker brun på strategiskt ställe. Finns det fler kandidater?

FÄLTSKRIBENT 1035 CALÅS

POSTTIDNING

Avsändare: Tidskriften Hemvärvnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärvnet, ska du i första hand vända dig till din militärdistriktsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion.
Detta gäller all krigsplacerad personal, både hemvärvnsmän och avtalspersonal.

Hela vårprogrammet på HvSS

FLERA HELT NYA KURSER återfinns i HvSS utbud för 2004. En av dem är samtalsledare för avlastningssamtal. En kull utbildades på försök i höstas. Hemvärvnet kan inte ge någon effektiv hjälp vid olyckor om det inte finns beredskap för lindra följderna för den personal som deltar.

Inom hemvärvnets verksamhet kan trafikolyckor, skjutolyckor, eftersök, skogsbränder eller översvämningar utlösa krisreaktioner hos personal som deltagit.

Ett avlastningssamtal hjälper alla inblandade att psykiskt bearbeta en händelse.

I detta samtal hjälps alla åt att lägga ett "pussel om händelsen". På detta sätt får alla

Våldsamma händelser kan skapa trauman för alla inblandade.

Foto: ULF IVARSSON

hjälp att spegla händelsen ur fleras perspektiv och kan förhoppningsvis "se" det inträffade klarare och mer objektivt. Krisstödskompetens finns vid utbildningsförbanden. Tyvärr är avstånden till dessa ofta långa, varför det är viktigt att militärdistriktsgrupperna och hbataljonerna själva ordnar med ett snabbt psykiskt omhändertagande via en egen krisstödsorganisation.

Hemvärvnets stridsskola hoppas att de nya samtalsledarnas kompetens tas tillvara och att de får ingå i de lokala krisstödsgrupperna inom hela MD-organisationen. Kursen är preliminärt inplanerad under vecka 37.

JAN SVENSSON

Kursplan HvSS Våren 2004*

Kursnummer	Befattningskurser	Vecka	Datum
H 112 03	Chef Hemvärvnsbataljon 1	408–409	16/2–25/2
H 112 10	Chef Hemvärvnskompani	404–405	19/1–28/1
H 112 10	Chef Hemvärvnskompani	417–418	19/4–28/4
H 112 15	Chef Hemvärvnskompani distansundervisning Studier 25/1–13/4, sammandrag helger enligt höger kolumn	403–414	17–18/1, 14–15/2, 3–4/4
H 112 13	Chef Hemvärvnspluton 1 Skyddsobjekt	414–415	29/3–7/4
H 112 13	Chef Hemvärvnspluton 1 Skyddsobjekt	417–418	19/4–28/4
H 112 13	Chef Hemvärvnspluton 1 Skyddsobjekt	423–424	1/6–10/6
H 192 23	Kvartermästare Hemvärvnsbataljon	408–409	16/2–25/2
H 192 22	Kvartermästare Hemvärvnskompani	404–405	19/1–28/1
H 192 22	Kvartermästare Hemvärvnskompani	417–418	19/4–28/4
H 195 24	Stabsmedlem stri/und	410	1/3–5/3
H 115 26	Fredsadministration	403	12/1–16/1
H 115 26	Fredsadministration	413	22/3–26/3
Kursnummer	Befordringskurser	Vecka	Datum
H 115 15	Utbledare Hemvärvnsbataljon/Hemvärvnskompani	410	1/3–5/3
H 115 38	Civil-militär samverkan	407	9/2–13/2
H 115 38	Civil-militär samverkan	414	29/3–2/4
H 115 16	Chef Hemvärvnspluton 2 Trupputbildning del 1	410	1/3–5/3
H 115 17	Chef Hemvärvnspluton 2 Trupputbildning del 2	413	22/3–26/3
H 115 14	Chef Hemvärvnspluton 4 Försvarsstrid	420–421	10/5–19/5
H 195 34	Utveckling grupp ledare (UGL)	407	9/2–13/2
H 115 37	Steg 1 Personal-/Krishantering	403	12/1–16/1
Kursnummer	Specialkurser	Vecka	Datum
H 115 07	Seminarium för Hemvärvnsbataljonchefer	406	7/2–8/2
H 115 36	Kurs i säkerhetstjänst (Säkerhetsman Bat/komp)	420	10/5–14/5
H 115 20	Chef Hemvärvnspluton 3 Insatspluton	414–415	29/3–7/4
H 115 02	Chef Hemvärvnspluton 5 Ledningspluton	407	9/2–13/2
H 112 16	Samverkansbefäl insats, efterforskning	423	1/6–3/6
H 115 30	Stridsteknik hund	422	24/5–28/5
H 195 25	Sjukvårdsbefäl i bataljonsstab	408–409	16/2–25/2
H 195 26	Rekrytering och medlemsvård	412	15/3–17/3
H 195 35	Fördjupad Utveckling av Grupp och Ledare (FUGL) Genomförs två gånger fem dagar med uppehåll helgen	412–413	15/3–19/3 22/3–26/3
D 122 01	Driftvärn Ledare-/förbandschef	425	16/6–20/6
Kursnummer	Kurser för anställda inom Försvarsmakten	Vecka	Datum
–	Anställda vid MD-grupp och MD-stab	412	15/3–19/3
–	Assisterter för hemvärvs- och frivilligfrågor vid MD-grupp	421	17/5–19/5
Kursnummer	Kurser för utländska elever	Vecka	Datum
–	Chefskurs Litauen	420–421	10/5–19/5

* Hela kurskatalogen finns som pdf-fil på www.hvss.mil.se